

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

UN PERIODE D'AGITACIÓ

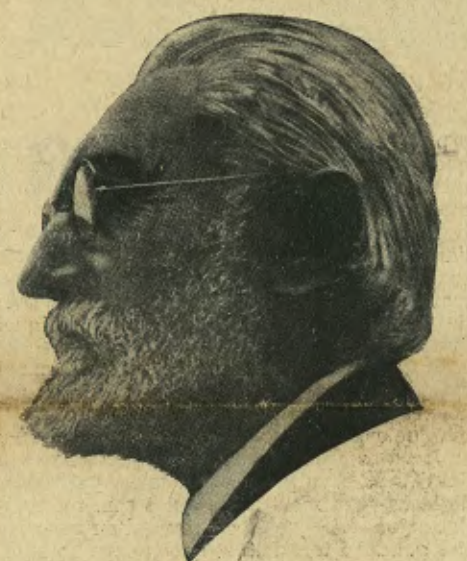
L'Era de les Conferències

Estava previst i escrit que amb la caiguda de la Dictadura vindria una època d'agitació molt càdica. Però no estava previst que tota aquesta agitació es limités a unes quantes conferències. 1, per ara els únics

L'altre sector, el que viu en estat d'abrandament, contesta que cap canvi de règim ni cap revolució no ha estat un producte de laboratori, ni el resultat d'una combinació sàvia i precisa com un problema de matemàtiques o una demostració de química. Qualsevol espurna, us diuen, pot encendre el foc, qualsevol episodi pot tenir derivacions insospitades. Fan també observar que, per altra part, aquest estat d'agitació pot contribuir a classificar la gent i per consegüent a determinar la formació de partits.

Voler-se situar en el just medi entre aquests dos corrents d'opinió és difícil. I ben mirat seria inútil, perquè davant d'un estat de passió cadascú reacciona com pot segons els seu temperament i no com vol. No ens proposem imitar els vells diaris conservadors que es feien un deure de pensar pel lector i de donar-li tots els problemes d'opinió resots.

No obstant, i tant si us decanteu a favor o en contra de l'agitació, tant si la mireu amb respecte com si la qualifiqueu de demagògia, haureu d'admetre que seria de desitjar que, paral·lelament a qualsevol d'aquestes dues tendències, es fes una tasca positiva i s'anés a la creació d'instruments de govern que asseguressin un mínim de llibertat si arriben al Poder, o evitessin el retorn al despotisme si han de viure a l'oposició. Mirat fredament, la raó per què els partits espanyols no han pogut delimitar-se encara d'encà de la caiguda de la Dictadura, potser hem de cercar-la en l'opinió que es té dels homes que durant

MIGUEL DE UNAMUNO

aquestes darreres setmanes han volgut definir-se: moltes de les actituds preses fan bonic, però el poble no té gaire confiança en aquests polítics com a homes de govern. Això explica que la gent no hagi corregut a envair llurs botigues i que el registre d'afiliats estigui gairebé en blanc. El pitjor seria que això acabés amb el torn pacífic de Bugallal i de Romanones, que tot això acabés còmicament i que aquest període es pogués titular com la comèdia de Shakespeare: *Molt soroll per res*.

— Mira, mira, un partidari de l'antic nou règim!

Els Dijous — Blancs

Dues menes de catalanisme

Des d'aquestes pàgines s'ha dit que MIRADOR era el periòdic de l'home del carrer, que no pertanyia a cap partit polític, encara que se li puguin rebre simpaties i antipaties. I encara que no ho haguéssim dit mai, el nostre lector se n'hauria adonat, perquè en més d'un any de vida que complem, han abundat les ocasions — per bé que no les hàgim pogut aprofitar totes — de manifestar-nos. Hem exercit una tasca de comentari i de crítica raonada, en la qual, no cal dir-ho, ens han ajudat moltíssim els amics que honoren aquestes pàgines amb llurs treballs. Tenim la pretensió d'haver creat un òrgan on, respectant les normes sense les quals no es forma part d'Europa, cadascú ha pogut expressar-se amb llibertat.

No volem parlar de l'acollida que el to i l'esperit del setmanari hagin pogut trobar. De totes maneres no serà sobrer de constatar la desorientació que l'immancable babau no ha pogut dissimular davant alguns comentaris i algunes actituds nostres.

Ens referim al primari arborat de fe cega i intronollable, incapaç de destriar, per al qual tot és bo mentre s'ho pugui empassar cuinat en catalanisme. I com que els muntadors de "tinglados" ja miren prou d'amanir així llurs iniciatives, el primari ho accepta tot a ulls clucs.

I això no ha ocorregut pas solament en temps de la passada dictadura. Ha estat un mal que flagella el país abans d'ella, i que és de temer que rebroti, com d'altra banda ja se n'observen símptomes.

Per un catalanisme mal entès, no era possible de fer reserves a res català, per atroïnat que fos. Per exemple: calia creure en certes glòries, sota perill d'ésser titllat de mal patriota; era mal vist malparlar dels Pomells de Joventut o de l'arquitectura del Sr. Puig i Cadafalch, etc.

Per cada espectador al qual queia la cara de vergonya davant un cuplet català cantat en un music-hall tronat del Paral·lel, o davant un quadro de revista amb les muntanyes de Montserrat al teló de fons i una pastoreta agenollada, n'hi havia uns quants centenars que s'escorxaven les mans aplaudint i s'enrogallaven dolent d'entusiasme.

Els qui no hem cregut en l'obligació de moltonejar darrera interessos que els interessats volien fer passar per patriòtics, hem estat — deuen ésser-ho encara — mal conceptuals pel catalanista primari (i el catalanista primari, com la filla de la portera àvida de fulletons, pertany a totes les classes socials).

Avui mateix ens juguem una mica més de bona fama davant aquell respectable estatment, que, d'altra banda, ja deu tenir qui li doni peixet, com es diu vulgarment.

Si no respectem certs tabús, la intangibilitat dels quals és predicada pels que moralment o materialment en viuen; si no ens creiem obligats a abdicar del dret de crítica davant actuacions amb les quals no estem conformes, o davant institucions com la "los Jocs Florals", és perquè el nostre catalanisme és una cosa més seriosa, més eficaç, més profunda i més arrelada que certes manifestacions de tipisme que es paguen d'exterioritats, l'única que els queda després d'haver-se'n esbravat un contingut, les vegades que el tenien.

J. C.

MIRADOR INDISCRET

Els pantalons del Sr. Galo Ponte

El Sr. Galo Ponte, tan famós com tots els homes de la dictadura, havia estat, abans, jutge a Barcelona, i tenia un costum que el feia ésser mal mirat pels seus companys. Després de cada nit de guàrdia, es presentava al president de l'Audiència i li feia remarcar que, al contrari dels altres jutges de guàrdia, no s'havia ficat al llit en tota la nit, treballant i estant a l'aguait pel que pogués succeir. Tant de zel en les coses de la magistratura el deu haver portat a la brillant carrera que tothom sap.

Però alguna nit devia fer trampa, ja que una vegada li foren sostrets els pantalons, amb la natural sorpresa del senyor Galo Ponte, que hagué de fer-se dur un vestit de casa seva per poder fer l'acostumada visita al president de l'Audiència.

El Sr. Galo Ponte tardà molt a refer-se de la impressió rebuda en veure els seus pantalons en el despatx presidencial, portats allí per una mà comprometedora que volia demostrar que el laboriós insomni del zelós jutge de guàrdia era un mèrit que ell s'atribuï sense motiu.

Virtuts patrícies

L'alcalde de Barcelona és un home esplèndid. Ja se sap que cada migdia, quan rep els periodistes, els obsequia amb un xerrec de les seves caves particulars, capaç de ressuscitar un mort, finaça que ha tingut la virtut de desvelar moltes vocacions de reporter de l'Ajuntament.

El comte de Güell té encara un altre costum lloable, el de donar un duro cada divendres a cada pobre que es presenta a l'Ajuntament.

Divendres de la setmana passada, l'alcalde procedia a la seva acostumada distribució. Una velleta ja tenia la moneda a la mà, quan ell va dir-li amablement:

— Perdoni, vol fer el favor del duro? — se'l mirà i digué: — Ja em semblava que era sevillano — i li'n donà un altre de bo.

En Pujols, republicà

En Francesc Pujols, havent fet amistat amb l'Eduard Ortega i Gasset, va assistir al sopar d'homenatge que hom li va donar al Restaurant Pàtria.

En Pujols ocupava un lloc de la presidència, entre l'alcalde republicà de Martorell, En Francesc Riera, i un dels més ardents revolucionaris del districte de Sant Feliu de Llobregat.

En veure'l a l'àpat i en aquell lloc d'honor, un dels amics d'En Pujols al final del banquet es va acostar a saludar-lo, dient-li:

— Pujols, us felicito de tot cor, perquè veig que feu pública manifestació de les vostres idees republicanes.

— Ja ho veureu — va respondre En Pujols —, a passar-nos a la monarquia sempre hi som a temps.

En Rossinyol i l'Unamuno

Durant la guerra, el govern italià va convidar una sèrie d'intel·lectuals espanyols a visitar el front i les ciutats d'Itàlia. Entre els expedicionaris hi havia don Miguel de Unamuno i En Santiago Rossinyol, els quals anaven molt sovint de tronc. Don Miguel tenia una feblesa pels temes de conversa transcendental, cosa que a En Rossinyol no li feia gaire gràcia.

Un dia, viatjant en tren, l'Unamuno va preguntar al nostre humorista:

— ¿Qué opina usted, don Santiago, de la immortalidad del alma?

— Hombre, francamente... — va fer, una mica escorregut, En Rossinyol.

— Se trata de un tema capital, don Santiago.

— Pues mire; ya hablaremos del mismo un día que haya dos fiestas.

El catedràtic de Salamanca es va aixecar, indignat. I abans de canviar de vagó, en s'nyal de protesta, va declarar:

— ¡Con usted no se puede hablar!

Els barrets de palla

Hem vist un sol home amb capell de palla; un capell colrat per les assoliesades de tanta campanya anterior.

Això del barret de palla s'acaba; haurem de cantar-li les obsoletes. Oh els simpàtics barrets, durs com una capsa que oprimen els cranis estensius ciutadans! Més que no un almanac ens tenien al corrent dels avenços del temps. De blancor virginal a les primaveres, eren ja daurats quan la plenitud de l'estiu; durant la canícula pesaven com un casc metàl·lic. A la tardor, negrosos i pessimistes seguien el destí de llurs germanes les fulles mortes. Encara que simples atuellis d'indumentària, el seu cicle de vida, recordava llur nissaga vegetal. Primer eren flor, després fruita madura, i finalment desferra donada al vent. Alguns d'ells duïen una vida miserable, tancats tot l'hivern, i per Sant Joan guarnien el capdamunt de les fogueres. Aquests eren els màrtirs. D'altres es passaven tot l'estiu i la tardor espantant ocells, o fent-se'n la il·lusió. Perquè més d'una vegada els ocells hi havien fet niu i els havien prestat un cert calor vivent. En els països freds, arribaven a ésser tan cruels els homes, que els posaven al cap dels nius de neu. Ells, fredelucs descendents de la terra antillana!

Però ara, res d'això, ningú no els vol. Qui no duu feltre, va amb el cap nu. ¿Què s'han fet els barrets de palla, Déu meu? ¿Qui es deu haver menjat tots els barrets de palla, que no se'n veuen enlloc?

Caram, amb el senyor Casades i Gramatxes!

Al Palau de la Música Catalana, amb motiu dels Jocs Florals, celebrats enguany públicament, un senyor vellet i simpàtic, vestit de jaqué, distribuïa als periodistes unes proves de les poesies premiades.

Acabava de passar la Reina, de braç de l'alcalde. Dos xicotets, molt mudats, i els macers de l'Ajuntament i Diputació li donaven escolta.

— I la Cort d'Amor? — preguntà un dels periodistes, que en això dels Jocs Florals no està gaire a la page.

— La tenim suprimida des de fa temps. No estem per antigualles — respongué l'abans al·ludit senyor del jaqué.

— Home, ja era hora! — replicà, satisfet, el periodista.

I tot seguit volgué saber, d'un company, el nom d'aquell senyor enemic de les antigualles.

Era l'arqueòleg Pelegrí Casades i Gramatxes.

L'anglès s'assembla al castellà

Després del discurs de gràcies d'En Carles Rahola, tot estava ja donat i beneït.

L'alcalde s'aixecà i pronuncià les tradicionals paraules:

— Ha terminat la festa.

Algú es sorprené del terminat.

— Es explicable — aclarí un regidor regionalista —. A casa seva només parlen en anglès.

Public distingit

Durant tot el transcurs de la Festa hi hagué entusiasme, però val a dir que fou completament descriptible.

— Es un públic de convidats de can Güell — observà un Estevet.

Piquipioniana

Una frase exacta d'un discurset pronunciat l'altre dia pel senyor Pich durant la sessió de l'Ajuntament:

«I ara, senyor alcalde, senyors regidors que han intervingut en aquest debat i senyor Consistori...»

Els «messianistes»

L'obra *Els messianistes*, que ha mogut a Madrid tant d'aldarull, no ha estat permesa a Barcelona.

L'altre dia, en una penya es comentava aquesta prohibició que es jutjava excessiva.

— *Els messianistes?* — digué l'advocat Gabarró, esbossant un somriure — Es deuen haver pensat que eren els d'En Macià.

Anti-feminisme pràctic

La dona, dins la remota antiguitat, era tinguda per un ésser misteriós, participant de l'àngel i del diable; si hem de ser francs, ens caldrà dir àdhuc (amb permís de les nostres lectores) que era tinguda per més aviat diabòlica del tot.

Com és possible que aquestes aberracions ancestrals encara tinguin de vegades ressò als nostres temps i a casa nostra?... Llegiu, si no us ho voleu creure, aquest acabament d'esquela mortuòria, que van poder llegir els atònits manresans, la diada del dijous sant:

«Per respecte a la santedat del dia, les senyores no assistiran a l'enterrament.»

Publicitat en llatí

En Mir una vegada va decorar l'interior d'una ermita. El rector del poble, home intel·ligent en pintura, el deixava fer, però de tant en tant li pregava:

— Aquest bocí no el pinti que ja l'ompliré jo.

A mitja tasca, el rector va comparèixer un dia amb un pot de purpúria i un pinzell i començà a omplir els buits amb unes cintes i llacades que deien «Gloria in excelsis Deo», «Pulchra est amica mea et macula non est in ea», «Tu Patris sempiternus et Filius».

En Mir, quan va veure aquell devesall de llatínades, va rebotir la paleta per terra i va exclamar:

— Si no treu aquests anuncis, plego!

El rector va quedar colpit per tanta irreverència.

Estil gòtic

El director d'una revista catalana exposava a un amic l'avantprojecte de fer un concurs entre els lectors. Es tractaria de reproduir paràgrafs característics de coneguts escriptors catalans sense citar-ne l'autor: els lectors l'haurien d'endevinar.

Sense ganes de rebentar-li la idea, endevineu ara de qui són aquestes ratlles:

«La Història, en aquest punt, és d'una sorprenent tossuderia que exclou les peremptories del fetixisme i els dogmatismes de la credulitat.»

Per aquesta mena d'estil. En Josep Pla guardava els qualificatius pejoratius d'estil gòtic, escriure en lituà, etc. Dons bé, aquella frase que hem copiat, és del darrer article d'En Pla a *La Veu: Un intent d'inversió de valors*. Es veu que els aires d'aquella casa li encomanen mals estranys. Potser acabarà escrivint com el senyor Duran.

EDUARDO ORTEGA Y GASSET

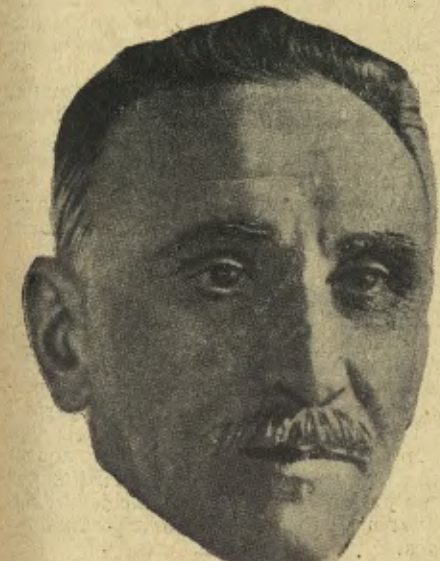
episodis de carrer que s'han produït han estat motivats per aquestes conferències.

Era natural que després de més de sis anys de Dictadura els polítics volguessin precisar la seva actitud. Era natural que vingués l'època de les definicions i que les grans «vedettes» de la política reobriessin la botiga i anunciessin la mercaderia amb grans conferències. La gent, particularment Espanya enllà, sentia i sent la necessitat d'enrobustir l'esperit de ciutadania, però semblava que no tingui pressa a enregimentar-se en cap partit.

Les conferències han estat, doncs, la primera manifestació política. I no direm que hagin vingut a augmentar el caotisme, perquè en conjunt, des de la de Sánchez Guerra a la d'Unamuno, passant per la de Melquíades Álvarez, constitueixen una magnífica acusació a la Dictadura i un document que comptarà en la història de la fi més o menys llunyana d'un règim. Però darrera aquestes conferències no hi ha res, i també és natural, perquè no van més enllà d'una declaració de principis, del primer anunci de la mercaderia, de la presa de possessió d'un lloc més o menys ferm.

Al marge d'algunes d'aquestes conferències s'ha produït gairebé cada vegada una certa agitació. La intervenció d'Unamuno ha donat lloc a greus incidents que el Govern, amb molt bon encert, ha deixat publicar a la premsa i ha sabut desinflar amb innegable habilitat.

Sobre l'estat d'agitació produït per aquestes conferències i aquests incidents hem sentit els comentaris més oposats. Mentre uns diuen que tot això és demagògia inú-

MELQUIADES ALVAREZ

til i per tant perillosa, altres aghuen que cal crear un estat d'agitació aghuen com si guí i que cada espurna pot abrander el foc sagrat.

No sabríem mirar amb indiferència aquest esclat de passió motivat per sis anys d'un règim ferris que havia eliminat a pernicioses tota mena de llibertats. I per la mateixa raó que aquest període de conferències i d'agitació que es produeix Espanya enllà, tradueix entre els nostres veïns l'anhel d'una llibertat que es concreta amb el canvi de règim, nosaltres els catalans, que tenim comú amb ells aquest problema i un altre problema particularista que volem conciliar amb el màxim de llibertat per a tots, respectarem aquest moviment tant si va tot, respectarem aquest moviment tant si va tot, en caminat a la formació de grans partits espanyols, com si per impotència es limités a crear un estat d'agitació que acabés amb un foc d'encenalls.

Volem recollir no obstant els dos punts de vista contraposats que veureu exhibir en les converses que es fan al marge d'aquest estat d'agitació. Uns diuen que algunes d'aquestes conferències, l'expectació que les ha precedides i els episodis que en alguns casos n'han estat la conseqüència no mereixen cap respecte. Cenyint-se a les conferències d'Unamuno i d'Eduard Ortega i Gasset, el mot demagògia és el comentari obligat del sector femorec, i la profecia anunciant una tercera dictadura, la de la guerra civil, és el truc definitiu que dona el cop als contraopinants.

Un instrument nou

No fa gaires dies es presentà a Lleida una comissió de festes d'un poble veí, a contractar una banda de música. Un amic de Lleida s'encarregà d'indicar-los els millors músics que podien contractar. Però es veu que aquest amic era un plaga, perquè els digué:

— Ara hi ha a Lleida un senyor que toca un instrument molt original, i fóra un èxit si el podeu contractar. És l'únic de Lleida que s'hi dedica, i no crec que tingui gaires pretensions.

I els adreçà a casa del doctor Pere Castro, que després d'un viatge a San Sebastián introduí a Lleida el mètode Asuero. Els comissionats, una mica enlluernats per la bata blanca del doctor, van dir-li tímidament:

— Miri, d'aquí poc és la festa major del poble i un amic ens ha dit que vostè toca una cosa que en diuen el trigèmin i veníem...

El doctor, en la seva fúria, els engegà sense preguntar tan sols el nom del bromista al qual devia l'estranya proposició.

La sorpresa d'un figuerenc

Quan En Puig Pujades, de Figueres, ve a Barcelona, fa una devota visita a tots els teatres catalans. No fa pas gaire temps que va anar a Romea a veure *La Dolorosa*. Ventura Gasol, el nostre teatre pariral... en fi: Puig Pujades estava allò que se'n diu una mica tuocché.

Amb aquest estat d'esperit va entrar a l'escenari a saludar En Daví, en el precís moment que en el quarto d'aquest hi havia el nou empresari del Romea, senyor Pérez de Rozas i el seu amic Méndez Vigo, que estaven discutint de toros. Damunt d'una taula, un gramòfon que estava tocant una *saeta*.

En Puig Pujades va tenir el temps just de treure el nas per la porta i sentir que En Méndez Vigo deia:

— Pues le aseguro que dió un natural, más que superior...

Puig Pujades es va escandalitzar. I al tornar cap al pati de butaques, deia amargament:

— Fins on ha anat a parar, el teatre català!

Uu "pinyolet" frustrat

El dia de l'estrena de *Corpus* — d'això ja fa uns quants anys — En Roure estava preocupat, per si el públic li exigia que parlés: no trobava el «pinyolet». En aquells temps s'estilava dedicar els aplaudiments a la memòria d'En Guimerà, o bé, si En Rossinyol es trobava present a l'acte, dipositar-los als seus peus.

En Roure, però, que en qüestions de «pinyolets» és home de recursos, quan fou reclamada la seva presència a escena i se li exigí que parlés, digué:

— Senyors... la meua obra no té altre mèrit que el d'estar escrita en català!

El «pinyolet» però restà ofegat per la veu d'un espectador inclement que cridà:

— Ep, mestre! en «municipal» i encara gràcies!

Considerant que era l'expansió més delicada que podia permetre's un espectador que havia suportat que la protagonista morís d'una tísia galopant mentre uns estudiants cantaven «Era una vez... era una vez... era una vez un barco muy chiquito...», no es registraren desgràcies personals.

Xavier Benguerel, historiador

No fa gaires dies els antics alumnes del col·legi de Manlleu foren convocats pels «hermanos» a una reunió per acordar què calia fer per celebrar dignament el cinquantenari de la fundació del col·legi.

Acabada la reunió, En Xavier Benguerel — antic alumne — fou cridat a part i amonestat severament per certes evocacions històriques que conté un dels capítols de *Pàgines d'un adolescent*.

Resulta que l'episodi d'aquell noi que es va morir d'un tip de xocolata a la pedra, és autèntic i els «hermanos» no volien que transcendís.

Discreció antic alumne Benguerel, discreció.

Unes hores amb el Comte de Keyserling

El dimarts de la setmana passada, el meu amic Carles Soldevila em va cridar per tel·lèfon:

— Vols venir a sopar amb Keyserling? Serem l'Estelrich, tu i jo. Res de smoking. Anirem a la Barceloneta...

A quarts de nou del vespre varen compareixer a l'Ateneu. Jo he vist molts homes nòrdics, d'aquests que ens fan un efecte semblant al que feia Gulliver en el país de Lilliput, però aquests gegants inofensius tenen cara de gegant. És una cara encarcarada, primària, poc afuada, amb uns recons que semblen de cartó mastegat i envernissat amb resines molt tendres. Per exemple, recordo el famós professor Stamler a la Universitat de Berlín, que té la cara exactament igual que la d'aquell gegantàs que hi ha al chor de la nostra Seu. Són caps fets per un escultor sense refinaments, imatgeria popular.

Keyserling no és ben bé això. El cap no acaba de lligar amb el cos, no és una típica testa de gegant. Diuen que aquest senyor ve dels cavallers bàltics; que té barreja de sang tàrtara, jo no ho dubto. El seu rostre té més d'asiàtic que d'altra cosa. En no sé quin recó de la boca i dels ulls hi ha aquell plec de saltimbanqui intel·lectual sublimat, que si us hi fixeu bé trobareu en les màscares de Sòcrates que hi ha als museus, i si sou donats a visitar parcs zoològics, trobareu en el rostre de tots els orangutans.

Després de pensar en moltes cares conegudes, trobo que la que s'acosta més a la de Keyserling, és la del déu de l'alegria que adoren els japonesos. Aquest déu no em recordo com es diu, però el tinc molt present, voltat de quitxalla, amb un gran ventre pelut, que li surt d'una mena de sac de fratre, i amb una boca esqueixada, cínica i llampanant, que sembla un niu d'orenetes i una capsa de música.

Keyserling em penso que s'ha adonat d'aquesta semblança divina, i s'arregla la calba, la barba i el bigoti com aquest déu japonès.

Si fos possible utilitzar el cap viu de Keyserling, separat del cos, podria servir per posar-hi te cru, per posar-hi tabac de Sumatra o per cremar-hi algun perfum excitant.

L'elegància de Keyserling és una elegància de vagó de tren: soferta, grisa, sense pretensions, amb vistes a la comoditat, a la gesticulació, a ensorrar-se de cul en un pullman i posar els ulls en blanc. Porta una gabadina i un gran barret romàntic d'ala de tórtora, que sembla un núvol aturat.

Ficar Keyserling dintre d'un taxi no és una cosa fàcil. Sempre hi ha una sabata que surt per la finestreta, un os de l'esquena que toca el llum del sostre, i no sé per què ténen por que en un sotrac imprevist, la barbeta de Keyserling es ficarà dintre la gorra del xofer, o que en mig de la tempesta verbal el taxi s'esberlarà com una magrana.

S'ha passat la tarda amb el senyor Puig i Cadafalch, i el nostre arqueòleg li ha fet menjar totes les pedretes de les esglésies romàniques de Terrassa. Keyserling té una indisposició d'arqueologia, treu el cap per la finestreta i respira la suor anònima dels carers. De mica en mica es va curant, i una panera de peix que li frega el nas li ha encès els dos fanals dels ulls, i la cara del filòsof ha agafat aquell coloret de gran cinisme i de gran barrila, que sembla que és el que li va millor.

Jo tinc horror al museu i a l'erudició. M'agrada la gent i el carrer, i sobretot m'agraden les cambres dels hotels. No m'entretinc massa a contemplar les coses. Jo sóc un intuïdor. Tinc la intuïció d'una ànima o d'un paisatge només amb un cop d'ull.

"Des de dins sé el que passa a fora, i des de fora sé el que passa a dins. A la Xina i a l'Índia m'he enterat de totes les coses tancat en el meu hotel, després, quan he sortit a donar un tomb he vist que no m'havia equivocat.

"Imageneu-vos que m'he passat molts anys amb els llibres i amb els museus; tot això de la cultura morta, ja ho sé de cor; i ara m'ha arribat el moment de passejar, de discutir, de beure, d'anar tastant i deixant, perquè a mi doneu-me el canvi i la varietat en totes les coses de la vida."

Per passejar, per poder beure les millors copes i poder menjar els millors talls de pernil, per ametrallar els públics refinats amb unes llampants paradoxes que es mosseguen la cua les unes a les altres, per poder inflar el pulmó dintre la seva redingota de sapastre delicadíssim i brillantíssim, el comte de Keyserling ha inventat la seva Escola

han de salvar el món, sent la fascinació de la teosofia, i d'aquells capellans esmolats del Tibet que es claven una forca d'abastar palla a les anques, i es passen quaranta anys amb una llàntia d'oli penjada al nas.

Keyserling ha vist tot això, però el record que li ha deixat el misteri treu el morret com un conill entre els bigotis molts de xampany i d'alegria. El que s'imposa en Keyserling és la realitat; pomposa, salvatge, rabiosament estomacal.

— He conegut molts sants, a l'Àsia els sants són un personal corrent. A Rússia també he conegut una colla de Rasputins. Una vegada un pope, que havia inventat un truc

El comte Keyserling amb el senyor Vidal Guardiola i Estelrich

de la Saviesa a Damstadt, que segons tinc entès rutila amb una gran vibració intel·lectual i econòmica. I Keyserling ha trobat una de les formes més originals, més intel·ligents i més honestes de muntar-se allò que se'n diu un «tinglado».

A can Soler, de la Barceloneta, Keyserling és rebut per un tango desinflat i per totes les cues de les llagostes que es posen a tremolar.

La senyora Soler ha donat un cop d'ull als fogons, amb la por de si no hi hauria prou vianda per aquest Gargantua espiritual.

Sempre he cregut que la cosa més important en un home és la vitalitat. L'Aristoteu va escriure el *Purios* perquè cada dia es menjava uns quants quilos de pa sucat amb vi ranci. Si jo tingués l'aparell digestiu del comte de Keyserling, estic segur que arribaria a ésser un autor dramàtic considerable. A nosaltres, gent meridional i escanyolada, ens perd la manca de resistència; quan no ens falla el fetge, ens falla una cosa pitjor.

Per això veure sopar el comte Keyserling és un espectacle que humiteja els ulls d'emoció.

— Miri, senyor Keyserling, que allí hi ha una sopa de peix que diu menja'm...

— Allez-y... Allez-y...

— Miri, senyor Keyserling, que allí hi ha un llucet de palangra que encara respira...

— Allez-y... Allez-y...

— Miri que aquells popets no els trobarà enlloc més...

— Popets m'ha dit?... Allez-y... Allez-y...

— Miri que aquelles costelles... Miri que aquelles botifarres...

— Excellent, excellent... parfait... ausgezeichnet!

La senyora Soler i el senyor Soler i tota la dependència només fan que retirar plates buides i portar plates plenes...

En Soldevila, que és donat al règim,riu entusiasmat com si contemplés Ricard Cor de Lleó després d'una batalla... L'Estelrich i jo fem el que podem, però... ca! L'estómac de Keyserling ens deixa k. o. a la primera prova.

Quan ens sembla que el filòsof ja en té prou, i que la nova proposició d'aliment se la pendrà com un insult, jo insinuo:

— Senyor Keyserling, una llagosteta a la brasa?...

— Llagosteta a la brasa?... Allez-y... Allez-y...

La llagosteta que es menja el comte de Keyserling és una llagostassa...

Com s'ho farà aquest sant home per digerir aquest sopar d'un grapat de duros? Keyserling digereix parlant de religió.

— Una vegada una senyora em va preguntar què en pensava de l'altra vida. Senyora, jo no penso res del dia de demà, no penso res sobre les coses que no conec. Què vol que pensi, doncs, de l'altra vida?

Keyserling s'ha fet amic de tots els Budas vivents, de tots els Krisnamurtis que

espiritualista, m'explicava les seves triflques. Imagineu-vos, em deia el pope, que a mi em passa una cosa molt curiosa: quan es mor un dels meus fidels, en el moment que li fem els funerals al temple jo endevino l'ànima del difunt que volta el cadàver present als funerals. De seguida que tenim un mort a l'església, jo em poso a ensumar, i de seguida caço l'ànima. Sóc un perdiguer que no falla. Penseu, però, que un dia em vaig trobar amb un conflicte greu. Fèiem el funeral d'un fidel, i el mort, com és de suposar, era present a la cerimònia. Jo ensumava, jo ensumava, i res, no trobava l'ànima enlloc. Desesperat, me'n vaig anar a la casa del difunt, i vaig trobar el seu esperit dins de la cambra mortuòria, quiet com un conillet a jac. I és que es tractava d'un subjecte tan gandul i tan distret que encara no s'havia adonat que era mort, i és clar, no complia amb la seva natural obligació, que era presentar-se als funerals, fent companyia al cadàver.

Keyserling riu diabòlicament, i demana un vi del país que serveixi per desengrassar.

Li ofereixen el vi que beu la mestressa de la casa.

— Si és el vi que beu la mestressa, no hi ha res a dir... Una vegada un dels meus deixebles no em deixava viure a propòsit de dubtes religiosos. Jo no sabia com apaivagar-lo. Un dia entre ell i jo es produí el següent diàleg: "Ai, senyor Keyserling, jo acostumo a veure el dimoni amb molta freqüència, i això no pot anar bé de cap manera. — Amic meu, recordeu-vos que Sant Francesc d'Assís diu que les ànimes més temptades pel dimoni, són les que estan més a prop de la gràcia divina. — Ai, senyor Keyserling, quin pes m'ha tret de sobre!"

Quan el filòsof explica aquestes coses, no sé per què em vola pel cap la imatge de Rasputin. Però un Rasputin sense tenebres, tot el cinisme del qual es fon en un oli d'ametlles molt pur i en un vinagre autèntic...

No sé ben bé quina hora és, però sé que som en un saló íntim d'Isabel Llorach. Jo m'entretinc a adobar la llenya del foc i a fer indiscrecions sobre les lectures recents de la mestressa de la casa.

Keyserling està ensorrat en un diva orientatíssim voltat de les senyores i els amics. Al clatell de Keyserling de tant en tant apareixen unes gotes de suor, però ell no en fa cas, i la seva veu primeta, atropellada, plena de fruites de tots colors no deixa res per verd.

Al piano hi ha dues senyoretetes amabilíssimes, que ens ofereixen una *assiette anglaise* de cançons del país; vull dir que les cançons són cantades amb una gran precisió, però en fred, amb aquell esperit científic que presideix les publicacions folklòriques.

— Tot això fa plorar, tot això és magnífic, però no té res de popular; és el producte d'una cultura vella, podrida, trinxada, espremuda fins a les últimes conseqüències. En aquest país vostre tot obeeix a una

gran tradició, una gran cultura. Aquelles melodies, totes són arbitrades; no cregueu en l'art popular d'això... la música negra és una altra cosa... La música russa és una altra cosa... A Rússia hi ha veritable música popular...

Algú objecta, però Keyserling no es dona mai; els seus arguments són impressionants. — Cadències orientals? Voleu una cosa més vella, per plena de tradició, més podrida de cultura que l'Orient?...

Jo no sé si Keyserling em convenceria mai, tampoc m'interessa que em convenci, i no he assistit a cap de les seves conferències; el que em trenca el cor és la seva simplicitat, la seva vitalitat, aquesta manera original d'explicar l'alioli de les sensacions...

Keyserling parla dels portuguesos, fa una evocació del Brasil, salta a les cuixes de bou rostides en la terra d'escudelles de la pampa. Recorda poesies escrites en espanyol, per ell mateix, a la manera del cançoner argentí...

Després les seves dents i els seus bigotis sacsegen amb una insuperable delicadesa la boira dels rascacels de Nova York...

Una senyora amiga meua, que és a la nostra reunió, se'l mira amb uns ulls de vidre immòbil. Keyserling, sua, respira, fa anar el mocador d'una mà a l'altra, la seva pell lívida i rutilant alhora no es precisa un afrosidasiac, jo aprofito el moment per fer una pregunta a la meua veïna:

— Tu creus que aquest gran *gigante* és capaç d'enamorar una dona?

— Aquest home és capaç de tot...

L'amabilitat d'Isabel Llorach ha fet que es prolongués la nostra reunió, per altra part l'hoste s'ho val.

Keyserling es deu haver begut aquelles dues ampolles de xampany. Això a ell li fa el mateix efecte que una mica d'aigua per glopejar.

Alguns amics ja són fora, i Keyserling seu al piano, comença a improvisar vagament alguna cosa solemne i ben tallada, d'una gran puresa.

Diríeu que per l'orella us entra una mica de la respiració de Bach... però no, és que Keyserling parla amb les teclades del piano, com parla amb les dents i la llengua. Ara ell va dient el que pensa, és un moment líquid i sentimental, potser és l'eliminació de l'alcohol; tractant-se d'un home així, aneu a saber el que és aquest moment de música.

Ara són cançons russes que li exploten i li moren a la boca. Un *cabotin* lívid en una gran escena. La cara del déu de la rialla es transparenta, perd el greix.

Això que canto ara és una cançó de gelosia; això és una cançó de bressol. Això és una cançó per anar dalt d'un carro de palla tirat pels bous. Això és una cançó per escanyar la dona...

Un *cabotin* que va perdent el maquillatge, que es torna ànima, i que t'adones que ja no és *cabotin*.

Aquestes cançons s'allarguen amb una mandra inefable, després més Bach, després més xampany, la boca de Keyserling és incansable. La meua idea sobre la vitalitat i l'èxit cada vegada es fa més precisa, més obsessiónant.

— Senyor Keyserling, ens en haurem d'anar...

— Li juro que he passat una nit de primera, de primera, de primera! Aquell peix era excel·lent, aquella llagosta és la millor que m'he menjat mai... I aquestes persones... aquesta camaraderia... Quan penso amb l'arquitectura romàntica!

Keyserling fa un gest d'horror. Ara som al carrer, i ni una ombra de cansament, ni una mica de ganes de plegar. Jo dic a Estelrich que és molt d'hora per anar a dormir. Només són quarts de quatre de la matinata...

— Senyor Keyserling, anirem a voltar una mica, a treure el nas pels barris de l'impudor, beurem alguna cosa més, perquè no s'acabi aquest espectacle de vitalitat...

— Sí, sí, tot el que vulgui, però quan tingui totes les conferències. Pensi que avui no dormiré gens. Jo des de les cinc del matí estic despert sempre, pensi que fa dues nits que no dormo, i demà a la tarda, la conferència... la conferència...

A la porta del Ritz, Keyserling m'estreny la mà dintre de la seva manassa trituradora, amb uns dits com flautes d'òrgue.

— Passi-ho bé, senyor Keyserling; és possible que no ens veiem mai més, però li agraeixo aquesta nit, que és com la nit d'un altre planeta. Moltes gràcies per aquest somriure, per aquesta encaixada cordial, per la seva presència més plena d'alcohol, d'alegria i d'intel·ligència, que les tristes molles del nostre pa de cada dia.

JOSEP MARIA DE SAGARRA (1)

(1) La figura de Keyserling ha envaït aquesta setmana la tauleta en la qual acostumo a fer l'aperitiu amb els meus lectors. Per un personatge com Keyserling ja ens podem passar un dijous sense «Aperitiu». — J. M. de S.

• Ya llegó el día

en que todos, tanto los pobres como los ricos, los grandes como los humildes, combaten y ahuyentan sus dolores con una o dos tabletas de Cafiaspirina; todos la bendicen porque saben que a la vez que siembra la felicidad, aleja el dolor.

Así opina uno entre tantos otros. Convénzase Vd. mismo con una prueba puesto que la

CAFIASPIRINA

además de poseer el efecto estimulante de la Cafeína, despeja el cerebro, trae el bienestar y no afecta al corazón ni a los riñones.

El Sol será el seu invitat si decideix festejar les seves noces al

Restaurant del Parc

BANCO HISPANO DE EDIFICACIÓN

REAL SOCIEDAD COOPERATIVA DE CREDIT

Avinguda Conde de Peñalver, 8 i 10 - MADRID

Casa pròpia, finca rústega, cancel·lar hipotecas, diner per negocis, dots per la vellesa, s'obté subscribint-se al Banco Hispano de Edificación.

Informes: DELEGACIO PROVINCIAL - Rosselló, 315 - BARCELONA - Telèf. 70021

Punts de Seny (1)

La futura actuació política de Catalunya

VI

LA DOBLE ACTUACIÓ DE CATALUNYA

Catalunya té una fonda necessitat, característica seva dins d'Espanya, de que l'actuació política feta en nom d'ella porti dues direccions oposades, però complementàries, i tan essencial l'una com l'altra. Li cal una actuació Catalunya endins, i una actuació Catalunya enfora. Ha de plantar-se a si mateixa, fins les entranyes de la terra, l'arrel de la catalanitat. I ha de fer que els seus fruits siguin reconeguts i respectats a les altres terres d'Espanya. Si li falta una qualsevol d'aquestes actuacions, la posició política de Catalunya és inestable, bé per manca de saba, bé per excés de pugó.

I ara diem: ¿hi ha algú, a Catalunya, més ben dotat per a l'actuació espanyola, peninsular, Catalunya enfora, que Francesc Cambó?

VII

CATALUNYA ENFORA: CAMBÓ

Prat de la Riba havia vist tan clara la resposta, que tota la vida va estar aconsellant-lo d'instalar-se a Madrid. Cambó — que és un català com una casa — no el va complaure mai, i aquesta resistència ha estat una gran marrada, per a ell i per a Catalunya.

Cambó és un cas extraordinari de força personal, de potència perforadora. És un home nascut per a intervenir i manar. Intervé i mana sempre, fins quan ell mateix es pensa que fa una altra cosa. La seva capacitat dinàmica arriba a proporcions fantàstiques, potser patològiques. Al seu costat tot és possible, menys jeure i reposar. És com un vent de tramuntana. Jo arribo a creure que fins en el paisatge, quan Cambó s'hi presenta, es posen a vibrar magnèticament totes les fulles dels arbres.

Ell mateix ha dit molt bé que no és un cap de partit. Ell, és ell. Els partits, més que res, li fan nosa, perquè els partidaris el molesten amb llurs trifulgues i petites conveniències, i els programes rígids el destorben. Tot plegat, personalisme i doctrinarismes, li fan perdre temps, cosa que ell no ha comprès, no comprèn ni comprendrà mai de la vida.

Què n'ha de fer d'un partit, si ell tot sol fa més feina que vint mil partidaris? Per això, també, al seu voltant els partits es desconcerten i acaben per perdre l'esma. Manipulats per ell, no saben mai a quina paret toquen. Al fons, tots en malparlen. Però quan ell es presenta, els fa anar per allà on vol. En necessitat, no un, sinó deu, de partits, tots barrejats — Solidaritat Catalana, Assemblea de Parlamentaris, sessions de Corts —, per a poder fer alguna cosa. Ell sol és una força obsessió, que atrau o repel·leix, però mai no es queda de banda ni deixa indiferent. Encara que al Parlament només comptés amb quatre diputats, els centenars de diputats restants haurien de comptar amb ell, ni que fos per alçar-se o assegurar-se. Encara que un govern el pugui descartar, no se'l podrà mai ben bé treure de sobre.

No entenc aquells que diuen que el seu enlairament ha estat gairebé degut del tot als catalans i a Catalunya. Jo crec tot al revés. Jo sostinc que Catalunya i el catalanisme són, precisament, el pes mort que ha impedit de pujar fins als núvols aquesta màquina voladora. Si Cambó hagués trencat amb els sentiments dels catalans, hauria comès una gran baixesa, però ja fa temps que fóra potser l'amo d'Espanya. Ell no ha volgut deixar-nos mai. I és que, en el fons, no pot: és un català que espanta.

En canvi, per què no hem de deixar-lo fer nosaltres a ell? És un meteor tan sorprenent, però, en el fons, tan nostre! Per més que brilli i cuategi, no ens farà mai cap mal. Tot remuntant-se o caient, anirà escrivint sempre pel cel peninsular, amb lletres de foc i encara que no el vulguim, el nom de Catalunya. Porta una trajectòria personal, d'excepció, que no és pas exclusivament la del catalanisme, encara que sovint totes dues coincideixin i coincidiran sempre.

A Cambó no hem d'amidar-lo amb la mitja-cana del senyor Esteve, ni hem d'exigir-li que es tanqui, com un ocell més, dintre la nostra gàbia xica, per a cantar com un de tants en el nostre orfeó. Sapiemem aprofitar-lo aquest aligot estrany que ens ha sortit a la nuada. No hem de voler que s'en-sorri, sinó que triomfi. Que voli alt, i amb molta sort! Amb una mica de fortuna, Catalunya enfora, aquesta au de rapinya, tan empordanesa, que no és de la raça dels

Prat, sinó de la mena dels Prim, tota sola ens podria valer per cinquanta anys d'aspiracions polítiques.

VIII

LA CRISI DE LA «LLIGA»

I d'aquí neix la crisi de la Lliga. En temps de la composició Prat-Cambó, aqueixa entitat assumia, paral·lelament i harmònicament, les dues actuacions essencials del catalanisme: Catalunya endins i Catalunya enfora. Però aquest joc es va trencar per sempre amb la mort de Prat. Cambó no pot, no deu suplir la personalitat del seu col·laborador admirable; com si el mort fos Cambó, tampoc Prat hauria pogut substituir-lo a ell. Caiguda forçosament en mans de successors sense cap dot política, l'actuació de la Lliga Catalunya endins està perdent de dia en dia, fins arribar a l'escisió d'Acció Catalana i a la fi lamentable, tristíssima, de la Mancomunitat, passant pel vergonyós intent de col·laboració amb la Dictadura. És evident que la Lliga no té homes ni esperit per a continuar l'obra de Prat de la Riba.

Sembla, doncs, que encara a la Lliga li quedaria l'altre dels dos camins d'antany: el d'anar-se'n amb l'únic gran home que li queda, Cambó, i ajudar-lo en la seva tasca Catalunya enfora. Això podrà semblar molt bonic, però és pura quimera. Per actuar plenament Catalunya enfora — mireu-vos-ho com vulgueu — el cert és que a Cambó la Lliga no li fa, no li pot fer, si vol aparar-lo com fins ara, més que nosa.

Cambó és, per excel·lència, un home d'actuació en gran, que no cap dins un partit, ni dins Catalunya sola, sinó que amb prou feines es trobaria bé governant tota Espanya. Per una estranya inconseqüència amb ell mateix, filla d'una fidelitat, políticament i pràcticament absurda, però que moralment l'honora, Cambó ha tingut sempre una tendresa fatal pel seus amics i companys de la primera volada. Es pot ben dir que als homes de la Lliga ell els ha fet gairebé tot el que són. I encara per mor d'ells, per seguir fent familiarment la bescambri-lla amb ells, s'ha perdut molt sovint grans jugades a fora de casa. Recordeu aquell intent de l'Espanya Gran? Sols a un home ofuscat per l'esperit domèstic se li podia acudir que era possible conquerir i capgirar Espanya, anant simplement de bracet amb una colla d'amics barroers sortits de la plaça de la Cucurulla. En fi: jo no sé pas si — tot i sobrant-li facultats per a fer-ho — Cambó arribarà a governar Espanya i marcar-la amb l'empremta de la seva forta personalitat catalana. Però si hagués de fer-ho, sols ho podria fer valent-se d'una col·laboració realment hispànica, dintre la qual els catalans, i ja no cal dir els homes de la Lliga, haurien de comptar per una discrição i justa minoria.

IX

EL CAMÍ QUE LI QUEDA

Si la nova Catalunya ja no la vol, i Cambó no té més remei que deixar-la de banda, ¿què ha de fer la Lliga?

Es un xic melancòlic, però ben senzill: ha de deixar que Cambó i els hereus de Prat (després ja veurem qui són) facin el que més convingui a Catalunya. Jo tinc a la Lliga, com en tots els altres partits catalanistes, estimats mestres de la meua joventut o bons amics de tota la vida. No és pas, doncs, que m'alegri de l'actual situació de la Lliga. No me'n gaudeixo gens. Ha treballat força per Catalunya, i Catalunya té el deure de guardar-li un bon agraïment. Però la vida no s'entén de raons. Nosaltres prou voldríem deturar-la: ella ens bolca sempre. I el fet és que avui la Lliga està políticament bolcada en mig del carrer.

Si els seus homes saben resignar-se, encara podran fer a Catalunya, bolcats i tot, un darrer servei. D'altra manera, s'exposarien a fer-li un mal irreparable. La Lliga pot ser encara un aglutinant de les forces burgeses i conservadores netament catalanes. Pot ser també l'organització regional corresponent a les forces polítiques que Cambó arribi a alçar a tota Espanya. Segons com, aquí la Lliga encara pot trobar molt de fil a la troca. Però en el cor dels catalans, i sobretot de les promocions joves, la Lliga, com a força pairal i representativa, ha passat per sempre més a segon terme.

GAZIEL

(1) Vegi's el número de dijous passat. El tercer article sortirà el número vinent.

mirant a fora

Profecies

Tant bon punt ha tornat a Londres el príncep de Galles, que han començat a córrer "potins" a propòsit del seu matrimoni, del qual desesperen la majoria d'anglesos ben informats.

I això que, abans del seu darrer viatge a l'Àfrica del Sud, havia cridat l'atenció l'assiduitat del príncep recalitrantment cel·libatari prop d'una noia de l'alta burgesia britànica, molt rica i cèlebre per les seves frases caústiques, com n'era temps enrera la Sra. Asquith. Però està bé que un futur rei d'Anglaterra enllaci amb una família burgesa?

En ocasió d'aquestes enraonies que corrien per Londres, una dama de la Cort va fer aquesta profecia que ha donat molt a parlar:

— El príncep de Galles no regnarà pas. Serà president de la república de la Gran Bretanya.

Aquesta profecia es pot posar de costat amb l'atribuïda a Eduard VII:

— El meu fill serà el darrer rei d'Anglaterra.

Miss Margaret Bonfield

L'Oficina Internacional del Treball s'ha reunit a París la vigília del Primer de Maig. El Consell de ministres no plany res per quedar magníficament bé amb els delegats.

El pinyol de la reunió ha estat la presència de miss Margaret Bonfield, minístrera britànica del Treball, molt eixerida i amable, qualitats que han encantat els que l'han tractada encara que no hagin entès tot el que deia, perquè parlava un francès una mica personal.

De totes maneres, sembla que al dinar ofert per Doumergue va parlar amb els seus veïns de taula dels sense feina anglesos i fou ben compresa.

Segons Miss Bonfield, això era un mal que s'agreuaria encara, ja que hi ha obrers que des de fa deu anys no han treballat ni una hora en el seu ofici.

— Doncs què fan per passar el temps? — preguntà Doumergue.

— Es queden al llit; n'hi ha que s'hi arriben a passar divuit hores.

Doumergue, que és molt matiner, quedà sorprès. Miss Bonfield encara reblà el clau:

— N'hi ha que s'hi queden uns quants dies seguits i tot. Però també n'hi ha que fassen el dia a l'església. Mai ha anat tanta gent als oficis com des de la crisi del treball.

A la "garden party" celebrada al ministeri del Treball, Miss Bonfield va agavellar l'atenció dels presents, però aquest èxit l'obtingué no anant-hi.

Tot hom la volia veure, els fotògrafs i operadors de cinema tenien les màquines a punt. No és pas una ocasió que abundi, la de retratar una minístrera. De cop algú cridà:

— Ja és aquí!

Aparegué una dama elegant, que encara feia força goig i somreia.

— Please, miss — féu un fotògraf, i tots els altres s'abalancaren amb les màquines, mentre un altre invitats deia:

— Fa cara d'intelligent i d'energíca. Fixeu-vos en aquest front ample. Es comprén el paper que exerceix al Labour Party.

A l'últim, quan els fotògrafs la deixaren tranquila, la dama preguntà en excel·lent francès:

— Així, m'he convertit en persona cèlebre?

Els fotògrafs compregueren llavors que s'havien equivocat.

Cinc plaques perdudes — rondinava un d'ells.

Al cap de dotze anys

Painlevé i Grundberger, ministre d'Austria a París, en nom de l'Associació Franco-Austria, han ofert una vetllada artística en honor del canceller Schöber, que es trobava a París.

Entre els invitats hi havia gran nombre de polítics francesos, que miraven amb curiositat simpàtica el canceller.

Un ex-ambaixador francès, senyalant l'home d'Estat austríac, de faccions fines, però pàl·lides, deia:

— És dibuixat, no és pas pintat.

Com que von Hoesch havia acaparat el canceller en un recó, un subsecretari d'Estat exclamà:

— Ah! no, l'Anschluss davant nostre, és fer-ne un gra massa!

Els joves i la política

El fill de Mac Donald, el primer ministre d'Anglaterra, és un jove i ja remarcable arquitecte, que tenia pensat d'anar a l'Amèrica del Nord en viatge d'estudi. Amb aquest motiu, el seu pare demanà recomanacions pel seu fill a Stimson, ministre d'afers estrangers dels Estats Units, i a Dwight Morrow, ambaixador dels Estats Units a Mèxic, aprofitant l'oportunitat de veure'ls a Londres quan la recent Conferència naval.

— Com — preguntà Stimson —, el vostre fill no es dedica a la política?

— Potser en farà més tard, si li'n vénen ganes. Jo crec que la política no és cap ofici: s'hi pot anar a parar quan ja s'ha fet carrera en altres activitats, però deploro els joves que hi entren de bones a primeres, sense conèixer la vida. Em fa molta gràcia veure, per exemple, Lloyd George al costat de la seva filla a la Cambra dels Comuns, i Baldwin cara a cara amb el seu fill, que és diputat del meu partit.

Stimson i Dwight Morrow donaren totes les recomanacions demanades.

— Quan ha de marxar el vostre fill? — preguntà Stimson.

— Immediatament.

— Llástima, m'hauria agradat que agafés el "George Washington" amb la delegació americana quan aquesta se'n torni als Estats Units. Per nosaltres hauria estat un gest simbòlic el de portar al nostre país el fill del primer ministre anglès. Els nostres compatriotes ho haurien pres com una penhora d'amistat.

Aquest número ha estat passat per la censura

DUES COSES REMARCABLES

La conspiració de la gent d'ordre

Per una banda, el general Martínez Anido, fins ara enemic d'expansió-se a través de la premsa, tramet un llarg document apologetic als diaris de la nació.

Per l'altra, ningú no li contesta. És, doncs, interessant d'esbrinar les raons d'aquest silenci i d'aquesta ruptura d'un acostumat silenci.

Quan al silenci que s'ha produït enfront de l'auto-defensa del general Martínez Anido, la cosa no és pas difícil. L'actuació

2. Tots aquells que, sense ésser massa dolents, tampoc són massa bons. Que tenen una adhesió exclusiva a les coses baixes i immediates i que estan sempre posseïts, precisament a causa d'aquesta adhesió i aquesta insignificància, d'un pànic mortal de perdre-ho tot a cada punt. Com que s'adonen intuitivament que la llei de la vida és el canvi i no estan gaire segurs que aquest canvi els serà favorable, senten un odi irrefrenable contra totes les persones que encarnen un sentit progressiu i contra tota la gent mal situada a qui ells tenen raons de suposar poc satisfets del statu quo social. La seva por és tan enorme que, si fos possible, voldrien l'extermi de tots i de tothom que pensés massa o que tingués massa poc — encara que en aquest últim cas, diuen: — Qui faria segons quines feines? Ells formen la massa de la gent d'ordre.

3. Els que van a la seva i que volen gent arbitrària al poder, per tal de poder pactar-hi, i tirar al dret, a cobert de les protestes dels seus conciutadans.

Un dels trets característics de tots ells plegats és de cobrir-se amb una capa d'honorabilitat que els arriba a enganyar a ells mateixos. I també de voler que els governants serveixin cegament tots aquells interessos baixos i immediats que hem dit, encara que després n'hagués de provenir la ruïna; perquè l'home d'ordre és massa covard per a tenir sentit polític, que vol una visió ampla i previsible. A canvi d'això, ells li regalen totes les llibertats polítiques. Però a les persones d'ordre tant se'ls en dona de les llibertats públiques, mentre ells puguin fruit de certes llibertats privades. Són gent de vida privada.

Per això sempre que ha manat massa la gent d'ordre la cosa acaba malament: perquè s'han de recolzar damunt la força brutal i cega, i aquesta força, que a la fi de comptes, només sap de destruir, un cop és dalt ja no s'atura. L'arbitrarietat necessita provocar continuament al seu voltant la violència, per a justificar la seva duració. Però les coses que va destruint, com que no sap re-crear-les, van produint un buit cada cop més gran, una misèria progressiva, que acaba amb la revolució. Hem començat dient que la gent d'ordre provocava les guerres. També les revolucions.

I, ara, si ens girem de cara a la nostra Catalunya, també la veiem plena de gent d'ordre. I serà bo que davant d'ells fem una afirmació que afecta el nostre problema.

El problema català és per a nosaltres un problema previ. Mai no ens podem avenir amb ningú que no reconegui el fet català. Però és un problema previ per la raó que és de justícia i de llibertat. I aquesta apreciació no és indiferent.

Vol dir que, per a defensar la nostra causa, només ho volem fer amb les armes de la justícia; que no s'han de repetir les aliances amb la gent injusta i arbitrària. I això, a més de la raó de consciència, per una de sentit de comú. És evident que nosaltres dintre d'Espanya no tenim la força. De manera que allò que no ens ho dongui el respecte al nostre dret, res no ens ho darà. Hem de procurar, doncs, de jugar més net que ningú.

«Monarquia, República? — Catalunya!» avui ja és un anacronisme. I en el seu temps ja era un brillant sofisma, per tal com no es tractava dels conceptes «Monarquia» i «República» en abstracte, sinó de coses que tenen la seva història.

ROSEND LLATES

RAMON BES & C.^a

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1, i Via Lalotana, 4. BARCELONA
Telèfon 15524 - Apartat 896
Direcció telefònica: DANIBES

LA PÉRGOLA

es el Restaurant de moda a l'Exposició

Fontbernat

Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

BRAÇALETES FANTASIA
FERMALLS NOVELTAT

J. ROCA

Rbla. del Centre, 33
Passatge Bacardi, 2

Feu fer els vostres gravats en la
UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Telèfon 33421

Per visitar les Exposicions de Barcelona i Sevilla

així com Saragossa, el Monestir de Pedra, Madrid, Ecija, Còrdova, Granada, Serra Nevada, Murcia, Alacant, Alcoi, València, Castelló, Tarragona

Pròxima sortida: el 14 de maig.

Pròximes Excursions en Autocar Pullman

(proveït de calefacció per aire) que amb tota garantia organitza

VIAJES MARSANS, S. A.

15 dies de deliciós viatge, comprenent-hi tota despesa d'allotjament i pensió en els hotels citats a continuació, així com propines, impostos, etc.

per Ptes. 775, per persona

LLEIDA: Palace Hotel.
SARAGOSSA: Hotel Universo y Cuatro Naciones.
ALHAMA DE A.: Hotel Termas Pallares.
MADRID: Hotel Nacional.
VALDEPENYAS: Hotel La Paloma.
CÓRDOVA: Regina Hotel.
ECIJA: Hotel Comercio.
SEVILLA: Hotel París.

ANTEQUERA: Hotel Infante.
GRANADA: Hotel Alameda.
BAZA: Rest. Queens Victoria.
MÚRCIA: Reina Victoria Hotel.
ALCOI: Hotel Continental.
VALÈNCIA: Palace Hotel.
CASTELLÓ: Hotel Suizo.
TARRAGONA: Hotel París.

Totes les habitacions exteriors amb aigua corrent i calefacció

IMPORTANT. — Els turistes poden agregar-se des de qualsevol punt dels indicats. Les Sucursals i corresponents de VIAJES MARSANS, S. A., en les ciutats poblacions, així com les direccions dels indicats hotels donaran tota classe de referències a qui ho solliciti.

LES LLETRES

Per una literatura comarcal

Hom pot fer moltes classificacions en la literatura francesa. Cada una respon a un criteri personal i determina grups i classificacions específicament determinats.

Jo crec que a Catalunya, on encara la literatura no és un "bell ofici", serà necessari, més que altra cosa, assenyalar, dins la vastíssima extensió literària francesa, aquells corrents que s'aduguin més a les nostres disposicions i que siguin susceptibles d'influir salutàriament la nostra producció.

L'acció de Cocteau, dels sobrerrealistes, ho hem vist darrerament, no ha derivat el cos social a finalitats franques i concretes. En el dilema angoixós en què es debat la nostra literatura, resso del nostre dilema social, "Catalunya-ciutat" o "Catalunya-comarca", la veu d'aquests "super-civilitzats" no ha fet més que augmentar la confusió.

Jo, en la meua qualitat d'empordanès, ja he pres partit i considero que la fórmula "Catalunya-comarca" és la que més convé al nostre desenvolupament intel·lectual.

A aquest efecte, i en estudis successius, exposaré l'obra dels que, a França, prenen la mateixa posició.

La missió històrica de la literatura és de cristallitzar la psicologia dels pobles. Les grans ciutats, amb l'Internacionalisme industrial, creen un tipus d'escriptor que cristallitza, més aviat, la psicologia del moment. Un escriptor de Nova York diu aproximadament les mateixes coses que un de Berlín. En aquestes condicions l'obra que Barcelona aportaria al patrimoni universal fóra ben migrada.

L'endarreriment social de Barcelona, i no l'endarreriment lingüístic com molts creuen, és, al meu entendre, la causa de la inferioritat literària de Catalunya-ciutat.

Ara bé, quan l'escriptor ha intentat plasmar en un llibre o en el teatre un moviment particular del poble, s'ha dirigit a l'agricultura, a la comarca, i ha creat una obra que malgrat el que nosaltres pugem dir ha conegut un renom mundial: *Terra Baixa*.

Personalment jo crec que Guimerà no és un home que mereixi tanta consideració; així i tot, i amb més força encara, demostra que tinc raó.

La literatura social, que és una de les manifestacions de la literatura de capital, serà, durant molt de temps encara, híbrida i contradictòria. (L'Auca del Senyor Esteve.)

L'obra social de Puig i Ferrer és l'àngula íntima i concentrada, d'un "provincial" que no se sap adaptar a Barcelona. El seu "freudisme" reforça, per antitesi, el meu argument.

I els dos escriptors que a casa nostra han conegut més voga i un renom més sòlid, Josep Maria de Sagarra i Josep Pla, que són sinó dos homes que han prescindit del "fet" Barcelona?

Una de les obres capitals de la jove literatura catalana i a la qual no s'ha donat ni de molt la consideració que es mereix, *El desembarcament dels grecs a Empúries*, què és sino la narració plana i riallera d'una consagració comarcal?

El representant més eminent de la literatura de ciutat, Carles Soldevila, es veu obligat, per les restriccions socials més amunt esmentades, a una acció, ben meritòria, de mestre d'escola.

L'agraïment que cal tenir a aquesta obra de "civilització ciutadana" que MIRADOR executa amb perseverança, ens indica tanmateix que som a les beceroles i que no és per aquest camí que trobarem ràpidament la maduresa del nostre esperit.

Els escriptors catalans són, en el fons, homes del sud, als quals repugnen les grans aglomeracions industrials, la crisi dels lloguers, la diada de vuit hores...

La comarca, amb tot el que comporta de serenitat, de joia de viure de "classicisme" pot portar la nostra literatura a les altes cimes on brillen els noms de Delteil, Chamson, Giono, Ramuz.

JAUME MIRAVITLES

ALTES
NOVETATS
EN CORBATES
Jaume I. 11
Tel. 11055

DIVENDRES,
dia 16 de maig

Sessió de cinema MIRADOR

a les deu de la nit, al Cinema LIDO

- ☞ Un film d'avantguarda.
- ☞ Els films culturals de Jean Painlevé.
- ☞ Un film d'avantguarda.
- ☞ Un film de Jean Epstein:

La caiguda de la casa Usher

NOTA. — Tal com anunciem en la plana de cinema, per dificultat d'última hora, ens és impossible comentar aquest film d'Epstein, una de les obres més importants d'aquest «metteur en scene» i literari, un dels caps de la moderna cinematografia mundial d'avantguarda.

Els Jocs Florals de MIRADOR

No es tracta pas d'uns veritables Jocs Florals. Però sembla que a començaments de maig una mica de poesia no vingui malament. Per altra part, a MIRADOR no hem publicat mai versos.

Any enrera, alguns setmanaris més humorístics que el nostre comentaven els Jocs Florals amb una paròdia de la Flor natural. Encara que no coneguèssim el cèlebre article de Maragall contra les paròdies, no cauríem en aquesta vil temptació. Preferim comentar els Jocs Florals de Barcelona, o més ben dit «los Jochs», amb altres versos, amb els nostres versos.

Hauríem pogut omplir dues pàgines de MIRADOR amb versos antifloralescos. Ens hem acontentat de demanar versos als millors representants de la poesia pura, als poetes veritables, o sigui als més antifloralescos, als poetes que no surten mai als Jocs Florals. En dos dies hem recollit els que avui publiquem.

Entre els poetes bons que no figuren mai als Jocs Florals de Barcelona hi ha els que no en volen saber res i els que sistemàticament han estat carbassejats. Aquest conjunt forma el sector avantgardista de la nostra poesia. I és curiós que entre aquests sis noms no n'hi ha cap que hagi obtingut un premi ordinari als Jocs Florals de Barcelona. Evidentment, aquests sis noms no representen tota la poesia catalana moderna, però en formen un dels sectors més purs. Hauríem pogut ampliar aquesta pàgina literària, però no volem igualar en extensió el volum dels Jocs de Barcelona. Ens hem proposat només fer constar que els Jocs Florals no representen la veritable situació de la nostra literatura. Creiem haver-ho demostrat en qualitat i ho hauríem pogut demostrar en quantitat. Però ja n'hi ha prou.

L'any passat vàrem fer una enquesta entre poetes sobre la política dels Jocs Florals. Vàrem haver de limitar l'enquesta perquè el tollé tollé hauria estat excessiu. I encara algú va dir que a l'hora que els Jocs eren perseguits, la nostra enquesta pecava d'inoportuna. Els fets han demostrat que, perseguits o no, els Jocs són igualment mediocres, o més ben dit, dolents. I sembla que quan se celebraven en les catacumbes encara havien d'ésser més purs.

Aquest any, com cada any, el jurat, al costat d'uns quants noms solvents, era contrarestat per noms que literàriament no tenen cap sentit. I com cada any, entre aquests noms n'hi ha que fan el dring de nom de propietari de l'Eixample, noms que farien més bonic a la Junta de la Cambra de la Propietat que entre un cenacle de poetes.

Regits per una penya, els Jocs Florals fan olor de resclosit i porten totes les dèries de la penya, entre elles la de l'ortografia. Amb normes o sense, el pitjor és que la penya floralera no s'ha distingit mai en la més excelsa de les arts. Però que vagin fent!...

L'HOMME MORT

(Del tragipoeima inèdit *Revolució*)

En la plaça que escolta hores absents,
contra una ampla columna, al fil de dos
[graons,

he vist un mort tot nu
amb un verdanc al pols. Es doblegat
com abrigant-se de l'esglai
de deixar el món en primavera.
I jo li he dit: — Salut, germà,
sota el cel mut que a tots empara.
Perquè no sé qui ets,
car sols la pietat vesteix el teu cos nu,
perquè no espero res de tu
més germà meu encara.

De genolls vora teu, veig sota el parpre hu-
[mit
d'entresuor, l'esclatxa d'un ull embadalit,
veig el llavi trencat d'un toc de sol,
i una mà estesa, com donant-la als teus
[botxins:
cinc dits oberts, cinc raigs que encara sig-
[nen els camins
de l'amor i el treball i el repòs afanyat
i la humana esperança...

Ara, desfet dels homes, entre els quals
potser et senties foraster,
sembla que et veig pels camps divins de la
[bonança,
trescant a ulls clucs, feliç, lleuger. —

Mireu-jo. Mots i gestos, davant d'ell
són migrats, com ho és, vist l'esperit, la pell.
Val menys l'ideal que ell, essent un mort
[i tot,
Tot l'ideal nia en sa boca on s'ha glaçat
[no sé quin mot.
D'un sol cop del cisell de mort mal engrapat
la revolta mateixa es fabricava
la imatge nova de la pietat,
nua com la d'un Crist.

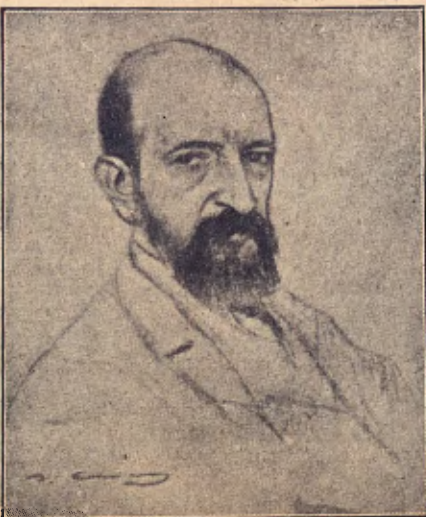
Dins de la plaça amb clapes d'ombra rosa
es sent la vida lluny. — Un alè d'aire trist;
una cara en finestra; un esglai que s'im-
[posa... —
Però tu, mort, em fas costat.
Déu, jo i tu ja som prou.

Germà nu, deixa'm jeure prop teu, a re-
[posar
dels meus horrors, sota aquest cel desert
[i clar.

Tu l'home — un home — lligues
els caps de mi a la humanitat.
Aquell torrent de carn, aquella fera de mil
[braços

ja ronca lluny. I tant se val!
Jo i tu, mort nu amb un morat al pols,
germà meu, dolorós, somrient,
som, sota el buit arrodonit del cel
la humanitat cabal.
I quan els fills dels qui t'han mort,
en algun nou rampell de primavera
vulguin refer el Crist nu,
l'Home clavet en creu tindrà un semblant
[de tu.

JOSEP LLEONART

FRANCESC MATHEU
l'amo de «los Jochs Florals»

ESTANÇA

El món és més jove que jo
i es riu verge per cada fina
fuga blanca del mar en flor
i nu com la llum — cap a quina
impaciència divina?
Que ets obscur de somnis, ocell
de l'hivern, i el teu cant que vell!
Ah, dormir!, quan Déu es desperta
i els àngels, amb joia més certa,
són tots per les coses i Ell.

CARLES RIBA

ESTANCES

L'embriaguesa encesa i desigual,
ferments d'ocres i blaus, troba fixesa
en l'acord de la pau essencial
que fa de la llum vera una nuesa.

Després de tants desigs cridats al sol
i dels batecs ardents d'ales en fuga,
ara és el cor que estima, i per ell sol
sembla l'instant l'atur del món que juga.

Un bleix de llum que diu: profunditat
proposa al cor de confegir la rima;
i el cor sospira: — més felicitat —;
pausa d'amor, respir del cor que estima.

Pausa i respir, lligam del pensament
amb l'externa esplendor de benaurança
a dins la qual el temps i el moviment
domina el ritme d'un seny clar de dansa.

J. M. LOPEZ - PICO

EROS

Llacuna de sang, on el bes se rabeja;
boscatge secret de les ocultes coses;
somniares de les nits; matineres aloses
que us lleueu del cor, quan el dia clareja.

Nuesa de rosa i nuesa de glavi;
vida que s'emplena i vida que es dessagna;
capvespres sonors d'una púrpura magna;
paraules de foll i silencis de savi.

Desori d'amor; desgavell de ma vida;
visc fora de mi, dispers en tot d'imatges;
del meu pensar, fuit; tan sols amb la sen-
[tida
llisquenta del temps, per sota els meus viat-
[ges,

fluïd com la mar, tallada per la proa,
que amoixa la nau i, tàcitament, plora.

ROSSEND LLATES

PRESAGIS DE NADAL

Les altes nits en alta mar com ara
la que ara fa, ¿oi que són tristes, mare,
— les altes nits en alta mar?

El vent que brunz fins al meu llit deu moure
vaixells i barris com vaixells a lloure,
el vent que brunz.

Nadal arriba amb temporal. Batega
l'avidesa de joia, temorega.
Nadal arriba amb temporal.

Un carrer vell i estret amb una toia
entre la brossa m'evoca una noia,
un carrer vell i estret.

Fou ahir que hi passí a la matinada
amb l'ànima no prou ben abrigada,
fou ahir que hi passí.

Del color clar d'aquelles flors marcides,
et veig, amor, entre les nits que em crides,
del color clar d'aquelles flors.

Aquest Nadal potser serà de braços
de presents d'àngels i d'estreta als braços,
aquest Nadal.

SEBASTIÀ SANCHEZ-JUAN

NOCTURN IV

Jazz,
malenconia del badall
allargassat que crema la geniva
i disloca les barres;
jazz,
cuixes de dona indiferents,
bes a l'atzar entre cigar i copa
cobrint l'enuig del lleure.

Jazz,
espínguet agut del nadó,
cant matinal del bronze enjogassat
al solei de la vila;
jazz,
cristall de nuviatge, dring
d'esquelles primes per la vall perdudes
amb tebior de cleda.

Jazz,
rogall enyorós d'emigrant,
tonada que reviu de la infantesa
on la fèieu perduda;
jazz,
ressò d'amors malaguanyats
i d'amistats que vàreu creure eternes
i a l'any ja no en sabíeu.

Jazz,
propòsits de redreçament,
clam indignat per l'hora malversada,
prometença d'haver-la;
jazz,
nadal insospitat d'un cor
que amb un somri i amb plans de vida nova
ja es sent refet per sempre.

Jazz,
reclam ombrívol dels difunts,
missa d'albat a mig camí estroncada,
convertida en viàtic;
jazz,
nit imprevista de tardor,
sirena d'un vaixell en llunyania,
cendra damunt la pluja.

Jazz,
rialla grassa d'un catau,
tuf de mallorca en un taulell de sutge
entre repic de fitxes;
jazz,
homes de mar endiumenjats,
desesperats per una falsa adreça,
malmesos a esquenades.

Jazz,
cançó infantil, frisança, enardiment,
joia, tempesta, passió, deliri:
tot s'encavala i bota
amb un torrent de veus desraonades.
Fon-se el món i sorgeix
aquest món verge de la teva música,
oh jazz!

JOAN MINGUEZ

1925.

VARIETATS

Experiències d'un editor nordamericà

Nou anys d'activitat editorial coronada d'èxit són presentats en *Els primers cent milions*, per E. Haldeman-Julius. Cal dir que els cent milions es refereixen a exemplars venuts i el nom de l'autor és una combinació del d'Emmanuel Julius i del de la seva dona, Marceit Haldeman. Aquest home ha escampat, des de 1919, una fantàstica quantitat de llibrets, d'una mitjana de 64 pàgines, que es venien en un principi a 25 centaus i ara només a 5. Aquesta col·lecció ha tingut diferents noms; l'últim és *Blue Books*, i comprèn 1.260 títols. El llibre esmentat, molt ben proveït d'estadístiques, es presta a conclusions curioses; cal però tenir en compte que es tracta d'una col·lecció destinada a les masses i no a un públic selecte.

Com s'ho ha fet aquest home per vendre tant? Propaganda i seguir el corrent del públic. Ensenyat pels gustos d'aquest, l'editor ha canviat, en els catàlegs successius, els títols de les seccions (els americans es preocupen poc dels autors), per exemple, «Història» per «Personalitats», «Ciència» per «Meravelles de la Ciència», etc., i quan ha calgut, també ha canviat els títols de les obres. *Ploma, llapis i metzina* d'Oscar Wilde, del qual s'havien venut 5.000 exemplars, puja a 15.800 l'any en què li fou canviat el títol per *Història d'un criminal cèlebre*. De *Boule de Suif* de Maupassant (autor d'èxit a Amèrica) se n'havien venut 15.000 en 1925; amb el títol *Amor i altres històries*, aquella xifra puja a 37.000, i a 54.700 quan l'editor adoptà el títol *Sacrifici d'una prostituta francesa*. El *Tusó d'Or* de Gautier era a 6.000 exemplars i el canvi d'aquest títol pel d'*A la recerca d'una amant rossa* féu vendre'n més de 40.000 en menys d'un parell d'anys. La *Filosofia de l'amor* de Sarah Bernhardt era a 14.000, i amb la denominació *Codi d'amor d'una actriu parisense* s'enfilà a 29.500 en un any.

Però Haldeman-Julius també edita clàssics, i els «rejuveneix», segons diu ell: els retalla, els modernitza, els cuina al gust del públic. Els proveeix d'introduccions bastant estimables o edita paral·lelament algun assaig sobre ells. Per exemple, té en el catàleg una *Guia de Rabelais* que després ha canviat dues vegades de denominació: *Com comprendre Rabelais* i *Com gustar l'humor de Rabelais*.

Com a dada curiosa, copiem algunes de les xifres de venda anual d'alguns títols. *El que tota dona casada ha de saber*, 112.000; *El que tot home casat ha de saber*, 97.500; *Els meus dotze anys en un monestir* (de Mc Cabe, un frare que penja els hàbits), 64.000; *L'exit més fàcil que el fracàs*, 38.000; *Com desfer-se de mals costums*, 29.000; *Com millorar la vostra conservació*, 77.000; *Com millorar el vostre vocabulari*, 76.000; *Nocions d'edificació*, 72.000; *Suggeriments per parlar en públic*, 46.500; *Com pensar lògicament*, 30.500; *Com vencer l'estupidesa*, 17.500 (aquest darrer títol fa somriure).

L'estadística de Haldeman-Julius és molt més llarga, i sempre és perillós voler que les estadístiques — i més si són reduïdes com el tros que en donem — demostrin massa coses. Cada u pot treure les conclusions que vulgui. Només advertirem que quant a moral i puritanisme, als Estats Units hi ha una censura rigorosíssima, i que els títols aparentment més enllaminadors per a certa mena de gustos, designen llibres d'una innocuïtat sorprenent. El que retriem més amunt sobre els canvis de títol és prou explícit sobre aquest punt.

- Avui, amb motiu del sisè aniversari de la

Llibreria CATALONIA

s'obsequiarà per cada compra superior a cinc pessetes que es faci, amb un
D'ACI I D'ALLÀ EXTRAORDINARI
el valor del qual és de 6 pessetes.
No deixeu de comprar en aquesta diada

Plaça de Catalunya, 17. - Barcelona

BANC DE CATALUNYA

Rambla dels Estudis, 10 - BARCELONA

Capital: 50.000.000 de pessetes

AGENCIES I SUCURSALS

Barcelona (Sans, Sant Andreu, Gràcia, Rambla del Centre i Plaça d'Espanya), Madrid, Girona, Lleida, Tarragona, Anglès, Arbúcies, Arenys de Mar, Badalona, Banyoles, Blanes, Calella Eivissa, Hospitalet, Hostalrich, Igualada, Llagostera, Maigat, Masnou, Mataró, Molins de Rei, Olot, Palafrugell, Palamós, Portbou, Santa Coloma de Farnés, Torroella de Montgrí, Valls, Vendrell, Vilafraça del Penedès.

Té el gust d'ofertir al públic els serveis de la seva

SURCURSAL DE VICH

Rambla de les Davallades, 23 i 25

que obrirà les seves oficines el divendres dia 9 de maig corrent i realitzarà tota classe d'operacions de Banca i Borsa igualment que totes les altres agències i sucursals.

Excursió acompanyada

FIRA DE PARÍS

Del 24 al 30 de maig

Demaneu programes a VIATGES CATALONIA

Rambla del Centre, 37. Telèfon 23252

Barcelona

I E L T E A T R E

LES ESTRENES

Talia: Els prínceps caiguts, de MARCELÍ DOMINGO

Novetats: Tant se val!, tragicomèdia d'AVELÍ ARTÍS

Molta literatura s'ha fet al voltant dels prínceps, ducs i barons que la revolució russa ha ensofocada a París. Hi ha qui ha pres la part purament sentimental de la vida d'aquests nobles caiguts; ha vist llur companyonia en un piset d'estudiants, com si volguessin fer-se, allà on es trobessin, una segona pàtria; ha vist prínceps tocant

més brutalitat, viuen del record de la seva existència passada en la blanesa, com si la realitat actual fos un somni cruel. Diríem que tenen el cervell voluptuós de la presència dels palaus de Rússia mentre el cos pateix de la duresa dels còdols del camí.

I sembla evident que aquesta vida blànissimà és una fornada d'embotament de fa-

Escenes de carrer i escenes de família

Les oscil·lacions dels conflictes humans intensos solen descabellar-se en la intimitat dels departaments familiars. I és la cosa més natural del món. El contacte de les persones al voltant de les quals gira l'acció és més constant. El diàleg dringant en el silenci del clos familiar i les paraules s'incrusten, esgarrinxen o acaronen. És en la intimitat del clos familiar on els silencis parlen i els moviments més sobris tenen ressonàncies insospitades. Diríem que l'ambient és ple del conflicte que passa, del drama que s'insinua o esclata, de la vida interior que es projecta a l'exterior amb paraules, silencis i moviments. Els sorolls del carrer hi arriben esmorteïts i accentuen el patètic d'alguns moments de la vida íntima. Hem viscut algunes escenes d'aquesta vida, fetes únicament d'aquests contrastos. Són moments de vida intensíssima que concentren l'acció i il·luminen múltiples els silencis. Hem remarcat, també, en algunes obres teatrals model·liques, que aquests moments fets de pauses i de contrast entre la concentració de la vida familiar i l'aldarull de la vida del carrer, prenen l'espectador i el posen en el punt dolç de l'emoció. Aquell home que en el clos familiar viu una vida interior intensíssima sol passar pel carrer com un pacífic vianant. I aquell altre que al carrer es mou com un desesperat sol portar una vida casolana assolejada.

D'aquests conflictes, el carrer no en cull sinó algunes guspires. I l'ambient absorbeix una bona part d'aquest guspireig. O el descolora, l'acotona, l'esmoreix. El dispersa, el fragmenta. El carrer converteix en simple anècdota entre tantes, allò que en el clos familiar fa oscil·lar amb violència el pèndol d'unes vides.

En els moments de silenci, dintre les quatre parets d'una casa, és la vida interior dels personatges allò que pren cos i omple tota l'escena. En canvi, al mig del carrer, quan calla la gent que hi passa amb el seu drama, l'ambient es corporitza no pas per la juxtaposició dels diversos conflictes humans, sinó per la seva pròpia materialitat. En la intimitat d'un departament, els objectes semblen dotats d'un moviment de trasllat al voltant dels personatges. Diríem que es mouen, còmplies, al compàs de les passions humanes. El carrer, ple de la pols de la gent de cent suburbis, esbatana a tots els aires, no dona aquesta sensació de complicitat. Al contrari, res més deslligat de la vida interior de la gent que frega l'esquena a les parets de les cases del carrer i hi porta la pols d'altres carrers i la tebior humida dels interiors. Els moments de silenci dels homes són en el carrer plens dels sorolls característics del carrer. L'ambient absolutament aliè a les accions dels homes omple tota l'escena. Aquest fet dispersa l'atenció del públic, però, d'altra banda, l'interessa en la contemplació de la vida diversa i canviant — barreja tèbia de rialles i plorals.

La vida del carrer no pot ésser presentada en aprofundiment dels personatges. La vida del carrer ha d'ésser una visió ràpida, plena de color i de moviment. Un retall de la vida humana tal com transcorre fora del clos familiar, és un encaix de moments dramàtics i de moments còmics. Al carrer pot iniciar-se o acabar-se una tragèdia o bé un sainet, però tota la vida interior que depèn d'aquest començament i que mena a un desenllaç té el seu curs entre les quatre parets d'una casa. I, en últim terme, és el curs d'aquesta vida interior, amb tots els matisos, allò que més ens interessa.

P. R. DESCLAU

Teatre Català ROMEA

Companya VILA-DAVÍ

Avui, dijous, a la cine de la tarda, i nit, a un quart d'onze. L'èxit d'Elmer L. Rice, traducció de Millàs-Raurell

El carrer

Una casa construïda a l'escenari. Més de 60 personatges.

Cada dia, tarda i nit:

El carrer

Teatre Català Novetats

COMPANIA CATALANA

Direcció: C. CAPDEVILA

Avui, dijous, tarda:

ESPECTACLES PER A INFANTS

EL SECRET DE LA CAPSA D'OR

O La rateta que escombrava l'escala

Nit. TERTÚLIA CATALANISTA:

TANT SE VAL!

Es despata a Comptaduria.

Demà, divendres, benefici ANTONI GIMBERNAT:

TANT SE VAL!

L'AIGUA MIRACULOSA

TERESINA BORONAT

Teresina ha fet, el mes passat, dues gales al Teatre des Champs Elysées. De bell nou s'ha projectat, voltada d'un cercle de llum farinosa, davant d'un públic que l'estima i que l'entén.

París tenia, fins ara fa poc, una dansarina oficial que representava la coreografia

públic havia d'ésser un públic amb distinció i comprensió de la dansa, no un públic de tipisme.

Però, el curiós és que Teresina es dedica gairebé absolutament a les danses espanyoles. Ella, que per la seva formació i per la seva llarga disciplina clàssica hauria po-

TERESINA BORONAT, per Pere Pruna

espanyola. Aquesta dansarina era l'Argentina. Les danses espanyoles, pel públic mitjà de París, són les castanyoles, les pentines de colors i els cops de taló sobre les taules de l'escenari. Tot el que no és andalús, per aquest tipus de francès, respon a una Espanya de la qual no té cap idea. Per això l'Argentina trobà el terreny francament abonat quan aventurà la primera temptativa. El seu sentit estricte de la dansa andalusa amb tota la seva força popular recollida en el ritme de musicacions de mestres com Falla, Turina, Albéniz i Granados, guanyà les grises coloracions de París i picà la imaginació dels francesos amb gloses de sang, lluiror de ganivets i cossos vinculadissos que es playen entre una reixa i una guitarra.

Breu; l'Argentina perllongà als medis distingits el tipisme que hom explotava i explotà encara al music-hall. Plena del sentit intuïtiu dels aires andalusos i de la seva realització plàstica, aquests prenen en els seus braços i cames una fidelitat encesa i forta. Les bel·leses i els defectes de les danses que interpreta surten amb la mateixa expressió que contenen, car l'Argentina, que té la dinàmica d'interpretar els motius, no posseeix el do de l'artista que sap esporgar i corregir i afinar. Més aviat, encara, ha accentuat aquells caients que havent complgut el públic, han representat, sovint, la flaca del tipisme, el triomf de la coloració estrident i poc distingida.

En front d'aquesta importació de fira de la coreografia andalusa, Teresina ha oposat el seu art de la dansa. Ha sortit sempre a l'escenari amb una ponderació de gest, amb una contenció del dolor i una mesura del ritme que impressionà des del primer moment.

Hom s'adonà, de moment, que hi havia dues Espanyes o dues maneres de veure-la. A poc a poc, però, compregué que el que hi havia, en realitat, eren dues raons d'expressió: la primera, directa, intuïtiva, en brut; la segona, afinada, treballada, artística.

Teresina deixava en cada una de les seves actuacions una atmosfera de gust en la qual la dansa no era el punt central, ans bé el marc en el qual ella es manifestava.

Això l'elevà immediatament. Hom reconegué l'artista i li féu el lloc adequat a la seva condició. Des d'aquest moment el seu

gut conèixer qualsevol altre gènere, es circumscriu, cada dia més, als aires i motius peninsulars. Tot això hi guanyen les danses espanyoles. Al través de Teresina, aquestes surten ennoblides, aristocratitzades, viuen exactament la vida del seu nervi sense cap dels ròssos plebeus que alteren, sovint, l'equilibri del seu pes.

I aquesta és la considerable valor de Teresina; el de reduir la dansa al seu límit plàstic llevant-li tota mena de lletjors i coloraines.

Aquest esperit de depuració que pot sentir només l'artista, explica perfectament per què Teresina ha fet convergir al seu clos les modalitats coreogràfiques de tota la Península. La seva atenció s'estén el mateix als aires del nord que del sud que del centre d'Ibèria. La seva virtut assimilativa ha fet possible aquest prodigi de dignitat de la coreografia ibèrica que el públic de París admira cada dia amb més passió en les actuacions de la nostra dansarina.

Teresina, amb la seva delicadesa d'ànima, ha donat un cop de mort al tipisme d'importació. Cada cop que el seu cos es retalla en el cercle de llum farinosa que torna i gira en el buit de l'escenari, assoleix una assenyalada victòria que hem d'agrair-li forçosament els que ja estem tips de veure, per aquests móns de Déu, l'absurda quincalleria de toreros, manoles i gitanes que fan ganyotes i mouen les anques amb una provocació que resulta depriment.

RAMON XURIGUERA

París, maig.

Nota

El nostre company Robert Gerhard realitza un llarg viatge pel centre d'Europa. Per aquest motiu no podem donar, aquesta setmana, l'acostumada secció de *La Música*.

L'obra pòstuma de Maiakovsky

El poeta revolucionari rus W. Maiakovsky ha deixat una obra pòstuma. És una mena de *scénario*-pantomima, titulat *Moscú en flames*. Aquesta obra serà posada en escena aquest mes de maig al Teatre de l'Estat, de Moscou. Els tres actes comprenen: *La revolució de 1905, 1917 i l'U. R. S. S. en reconstrucció*.

Una escena de «Tant se val!»

la balalaika, en un cabaret de moda, dues ballant la kamarinskaya, barons convertits en perfectes gigolo; ha vist baroneses servint els seus dispenses i duquesses per la rue de la Paix, una mica apergaminades, amb un nas que quasi es fonia de tan afilat, sense llavis. Naturalment, hi ha romanticisme en aquesta visió terriblement susceptible de posar al punt dolç les llàgrimes dels espectadors femenins.

Es clar: prínceps, ducs i barons, princes, duquesses i baroneses vivotegen a París de la manera més amable que poden.

MARCELÍ DOMINGO

No ens negarem que aquestes coses no tinguin, al costat d'un no sé què de grotesc, un bon fons de tebior de sentiment. Un literat sense preocupacions de doctrinarisme, cuinarà aquest fons sentimental amb quatre cullerades ben dosificades d'ambient, de lirisme, de dramatisme i de comicitat, i ens presentarà una comèdia. Un polític observarà la vida que menen aquests nobles caiguts, lligarà caps, i ja tindrà el motiu d'un discurs adreçat. I si a més de polític, l'observador és més o menys voltat de literatura, l'al·lucinantment serà més o menys banyat d'un patetisme corprenedor. Ara, si aquest patètic fons massa puixant, el polític correrà el perill d'emocionar tant el públic que tot se n'anés en un devesall de llàgrimes i en patís la moralitat proposada. Però, d'altra banda, sense un cert patètic que doni caliu d'humanitat a les accions que formen com les premisses de la moralitat, l'autor perill, en el teatre, de no trobar les ressonàncies volgudes en l'espectador.

Marcelí Domingo, escriptor eminentment polític, ens manté en un terme mig discret. No es proposa únicament de fer moure uns figures amb una certa habilitat, sinó que es proposa de dir-nos alguna cosa. En *Els prínceps caiguts* el patètic no ofega la líl·la ni la líl·la va tan despallada d'humanitat que pugui semblar un simple discurs. Marcelí Domingo no treballa els personatges en profunditat de sentiments. Ens en presenta la superfície, les ondulacions més epidermiques, altrament les úniques visibles en una gent que llisca pels camins del món amb una inconsciència d'infants. Aduch quan la realitat els esgarrinxia la pell amb

cultats, d'inconsciència de les realitats més immediates, etc. Treieu-los del seu món i la vida quotidiana els semblarà un somni. I és natural que la realitat de cada dia sembli un somni a una gent que vivien en una somnolència constant.

Marcelí Domingo ens presenta en *Els prínceps caiguts* tota la inutilitat per al treball dels nobles desplaçats del seu món de blanesa i de somnolència. No saben o no poden adaptar-se a la dura realitat de la vida del treball. I és que evidentment és dura la realitat de la vida del treball. Si des d'un estadi elevat contemplem la vida de la gent menestrala i humil, veiem que viuen en un món ple de tristesses i d'angoixes. Si avui ens il·lumina un optimisme falaguer, demà qui sap si ens despertarem amb els ulls escaldats per les llàgrimes del dolor. Avui la quitxalla s'omple les butxaques dels confits d'un bateig i demà no pot jugar a la placeta perquè hi ha un veí de cos present. Aquell home que sembla generós us fa un préstec amb un interès impossible i aquell veí que xiula dalt la bastida tot posant maons de pla, cau de la bastida i, escales amunt de casa seva, el creuen amb l'amant de la seva dona. I qui dies passa anys empeny. La joventut s'enfila i els vells se'n van. Si la vida sempre ha estat així, val la pena de viure-la? Tant se val!

Sembla que és aquesta la trajectòria que ha seguit Avelí Artís abans de posar títol a la seva última obra teatral. Evidentment, al primer cop d'ull sembla que Avelí Artís és decantat cap a una visió escèptica de la vida. El títol de l'obra: *Tant se val!* justificaria aquesta opinió i el subtítol *tragicomèdia* ens acabaria de convèncer, si poguéssim anomenar impudicament escèpticisme la visió fotogràfica de la vida humana. Ens acostarem més a la veritat si diguéssim que Avelí Artís no se'n presenta en *Tant se val!* ni escèptic ni pessimista. Ha volgut portar a l'escena un retall de la vida que transcorre en un pati de veïnats de la Barceloneta vella. Plorals i rialles omplen les vides humils d'aquesta gent menestrala. Al costat de l'egoisme cru, descarnat dels uns, veiem la fraternitat, el caliu d'humanitat dels altres. Ni pessimisme ni optimisme. Per què haurem d'anomenar sistemàticament optimisme a la visió de la part amable de la vida i pessimisme a la visió de la part desagradable?

Avelí Artís en *Tant se val!* al costat de la nota sentimental dona la part riallera i pintoresca. Però on es desplega amb més naturalitat i desimboltura l'instint d'home de teatre de l'Avelí Artís és en la part pintoresca. En canvi, el caire sentimental no ens arriba a prendre.

Es certament difícil de portar el carrer els conflictes interns d'alguns dels personatges del veïnats. Avelí Artís, més que suggerir conflictes, ha volgut explicar-los.

La proximitat de l'estrena d'*El carrer*, ens permetria d'establir una comparació entre aquesta obra de Rice i *Tant se val!* Diguem de seguida, però, que l'última obra d'Avelí Artís, presentada al Novetats amb tot el pintoresc i la vivacitat que requereix l'ambient, no té cap semblança interna amb l'obra de Rice. Segueix simplement el camí iniciat amb *Les noies enamorades*.

RAMON PEI

OLYMPIA

Companya d'apereta italiana MILLY-ORSINI

Demà, divendres, estrena a Espanya de

La Duchessa de Chicago

del mestre KALMANN.

TEATRE TALIA

Gran Companya de vodevil i teatre modern

Avui, dijous, tarda, a les cinc. Popular:

TOT PER L'HERÈNCIA

i l'èxit de Marcelí Domingo

ELS PRÍNCEPS CAIGUTS

Nit, a les deu. El poema d'En Sagarra

GARDENIA

i el formidable èxit de gran broma d'En

Valentí Andrés

TARARÍ...

Comèdia de boigs per a persones de seny.

La comèdia més original i divertida del

segle XX. Decorat nou de J. Fontanals.

Dissabte, tarda: «El triomf de la carn»,

de Rossini i reposició de «La Borda»,

per Enriqueta Torres que l'estrenà. Nit i

totes les nits: «Tararí...».

Palau de la Música Catalana

Dissabte, 10 de maig, a tres quarts de deu del vespre:

Orquestra Pau Casals

amb la col·laboració de la cèlebre violonista

JELLY d'ARANYI

Obres de BACH i MENDELSSOHN-BRAHMS

LILLIAN GISH

The first woman of the screen — com deia un crític del *Vanity Fair* parlant de Lillian Gish —, aquella que alguns no han dubtat a posar al més alt nivell dins la galeria dels grans actors i actrius de tots els temps, per bé que una de les primeres, cronològicament parlant, «stars» de la pantalla, avui es troba no haver fet sinó escassament una dotzena de films, però aquí podem dir sense restriccions que la quantitat és en raó inversa de la qualitat; l'avi-

nentesa d'haver treballat a les ordres dels més grans talents de la cinematografia, com D. W. Griffith, King Vidor, Fred Niblo i V. Seastrom, fa que la curta sèrie de films de miss Lillian sigui avui per avui una de les coses més considerables i saboroses que revela un inventari de la producció cinematogràfica.

D. W. Griffith la descobrí i la fixà en els seus rols, que són quasi sempre els mateixos, la història de la feblesa i de la puresa contra la força bruta i la malícia dels homes, una història que recorda la de Teresa dels Urbervilles, però que en lloc de resoldre's com aquesta, en un desesper nihilista que perquè és nihilista no és agressiu, en mans de D. W. Griffith es resol en una solució superior de perspectives cristianes. És probable que la història de la Teresa de Thomas Hardy sigui més verídica que la de la filla-mare de *Les dues tempestes* o la de la petita orfe de *Les dues orfes*, però unes i altres són igualment belles. L'idealisme incorregible de D. W. Griffith exigeix la més simpàtica adhesió.

Enlloc potser l'emoció en el cinema no ha estat portada més enllà, com ho fou per la

tasca de Lillian Gish en *Les dues tempestes*, interpretant el rol de filla-mare. El seu talent excepcional ha fet tangible fins a la màxima eloqüència aquella paorosa tragèdia a la qual s'apliquen les paraules del poeta: «Oh misèria, misèria inconcebible a tota ànima humana, que més d'una criatura hagi pogut conèixer tal destret; que la primera per ella sola no hagi purgat per totes als ulls de l'etern Misericordiós» (Goethe, *Faust*, I part).

Ara Greta Garbo (en *Anna Christie*) ha interpretat la resistència a l'amor, per la dona que se sap culpable. Estem impacients per veure com porta la situació, però sabem que res no podria esborrar en nosaltres la impressió pregonada d'aquelles escenes en les quals Lillian Gish sentint-se culpable davant de tothom, oreient-se sollada per la falta d'un altre, fuig de la benaurança, evita l'amor que Richard Berthel mess amb vehemència avassalladora li proposa. Creant, amb un talent inimitable, les situacions morals, amb el joc dels interpres, amb el paisatge, amb la posició de la cambra filmadora, Griffith destil·la en aquelles escenes la màxima emoció que hem gustat al cinema.

Pocs rostres com el de Richard Berthel mess, en aquella època són capaços d'evocar una natura noble i pura, i és ell que requereix incansablement a la dona adorada, la qual portant ocult el seu secret dolorós lluita patèticament entre la passió més legítima i els seus escrúpols morals, fins que — arribant-hi d'una manera progressiva, preparada amb una constant acceleració de la tensió dramàtica — la tragèdia esclata amb violència de tempesta i aleshores és ella, l'única innocent, que fuig sota la neu, panteixant de fred, en una cursa fol·la que lògicament no pot conduir sinó a la mort..., però que el realitzador ha conduït a l'idihi.

Recordem també *La germana blanca*, el film que li assegurà la màxima popularitat i on, a desgrat de les febleses del *scénario*, la seva tasca és, particularment en la primera part, de gran volada. És la història de la noia ingènua i senzilla anant a través del dolor fins a la més suprema abnegació, i el dolor en ningú no ha trobat una millor interpretació com en Lillian Gish. Cal veure l'escena en la qual s'assabenta de la mort del seu promès per veure en un parell de segons quina gran trágica és Lillian Gish.

Es sols en els recents films de Víctor Seastrom que Lillian Gish ha tornat a trobar-se gràcies als assumptes dignes proposats a la seva interpretació. El record d'aquestes tasques és prou fresc en tots perquè ens abstinguem voluntàriament d'allargar aquest lleu comentari.

Ara Lillian Gish torna al teatre amb la preocupació de cultivar la declamació que l'ha d'ajudar a triomfar en el cinema parlat.

M. MARIBEL

La pròxima Sessió MIRADOR del dia 16

Divendres de la setman. vinent, dia 16 de maig, tindrà lloc la nostra pròxima sessió. L'èxit que obtenen les nostres sessions ens crea el deure de millorar-les continuament, per a la qual finalitat no planyem cap esforç. La darrera sessió hagué de celebrar-se dues vegades, i tant en l'una com en l'altra el local del Lido s'omplí a vessar.

Per a la sessió vinent, a més a més d'un film d'avantguarda i un d'avantguerra, que són una meravella de debò, ens hem assegurat els films culturals de l'eminent biòleg Painlevé, fill de l'ex-president del Consell de ministres francès. Els seus films han cridat poderosament l'atenció, no solament dels homes de ciència, sinó també dels crítics cinematogràfics i de tothom, i és per nosaltres una satisfacció de poder-los pre-

sentar als assistents a les nostres sessions. En la pàgina de lletres d'aquest mateix número, els nostres lectors trobaran el programa sencer de la sessió. Per dificultats d'última hora ens és impossible fer-ho en aquesta pàgina i publicar el comentari de costum, com era la nostra intenció.

Com sempre, a partir de dilluns, els subscriptors de MIRADOR trobaran localitats en la nostra redacció, on podran ésser adquirides fins dimarts al vespre, i d'aquesta data endavant seran posades a la venda a la taquilla del cinema.

En el pròxim número comentarem degudament tot el programa. La importància d'aquest requereix que parlem de tots els films, ja que hem procurat que no n'hi hagués cap dels que podríem dir-ne de complement.

E. A. DUPONT

UNA CULTURA DEL CINEMA

El cinema travessa encara l'etapa crítica d'una sotragada adolescència. Tota la seva història és una lluita dramàtica per a definir-se. Per a personalitzar-se. Per a despullar-se d'influències alienes. La seva infància ha estat objecte dels més perillosos contactes. La novel·la, el teatre, la pintura, l'escultura i la música. Ara, el cinema sonor el contamina d'opereta i revista. Fins a quan?

Dupont, en ple treball, voltat d'operadors

Es evident que aquesta qüestió de la independència del cinema comporta prèviament aquesta altra: Què és el cinema? D'una altra manera: On comença el cinema i acaben les altres arts?

Art jove, ambiciós, les seves proporcions són immenses. Cinema és un film de Griffith o de Vidor; cinema és un film de Fritz Lang o de Paul Leni; cinema és un film de Buñuel o de Man Ray. On, però, radica la pura essència del cinema? Què és allò que és específicament cinematogràfic en aquests films?

Dins d'una estricta ortodòxia, gairebé puritana, direm que el cinema és el joc d'una mòbil plasticitat expressiva per ella mateixa o per la valoració emocional que li atorga l'acció.

Un film serà, doncs, essencialment cinematogràfic en tant que resolgui totes les seves necessitats emocionals sense sortir-se d'aquesta plasticitat expressiva. Sense que li calgui l'ajut de qualsevol art aliena. O de qualsevol consideració moral, sentimental—d'ordre extraartístic, tal com és utilitzada, innoblement, per F. C. Murnau als seus darrers films.

E. A. Dupont és, al meu entendre, un dels cineastes que aconsegueixen aquesta condició d'una manera més normal, dins la cinematografia europea.

E. A. Dupont arriba a l'escola alemanya en el moment en què han començat a refredar-se els entusiasmes produïts per la primera etapa de producció. (L'etapa que Charensol anomena expressionista.) És l'etapa del *Gabinet del Doctor Caligari* i dels *Nibelungs* de Fritz Lang. Art intel·lectual, de màxima preocupació escenogràfica, donant molt poc marge a la sensibilitat, aquesta etapa del cinema alemany té una valor permanent; avui sens dubte una mica en descens, per la invasió—americana—d'una normalitat estandarditzada que defuig qualsevol efectisme.

Dupont produeix un film, *Baruch*, d'intenció hebraïtzant. I, tot seguit, *Variété*. *Variété* ha estat qualificat per Charensol com un magnífic *chant du cygne* de la cinematografia alemanya. Ens interessa, però, la seva valor absoluta, més que la seva posició dins la història del cinema.

Variété és un pacte d'intel·ligència i sensibilitat. De raó i humanitat pura. Cada impuls afectiu troba el mitjà expressiu—plàstic—d'una manera magistral. Dupont ens mostra en aquest film totes les possibilitats de patetisme que pot assolir una prolongada immobilitat de la figura humana. I ens presenta una sèrie d'objectes expressius i de mans en *gros plan* que he citat com a clàssics als meus articles sobre deshumanització del gest.

El film que segueix, *Moulin Rouge*, és, com tothom sap, una sorollosa fallida d'E. A. Dupont, cineasta. Caldria esbrinar la part de culpa que en aquesta fallida tenen la qualitat dels interpres i del *scénario*. Afegim que en el fracàs de *Moulin Rouge* pren part l'espectació decebuda del públic que cerca pertot l'home de *Variété*. No pretenem pas salvar aquest film, sinó solament cercar una justificació del descens inesp-

rat que suposa en l'obra d'E. A. Dupont. Altrament, hi ha moments ben aprofitables.

El darrer film del gran cineasta ha estat projectat fa pocs dies, en mig d'una indiferència absoluta. S'anomena *Piccadilly*. I bé, *Piccadilly* és—diu la tècnica europea—una obra magistral. Una obra de primer ordre que cal reprendre davant d'un públic de selecció. *Piccadilly* és superior a *Moulin Rouge*, i sovint, en l'aspecte plàstic, a *Va-*

PANORAMA

Eisenstein a Amèrica

El conegut empresari americà Jesse L. Lasky, que actualment es troba a París, ha fet saber als periodistes que acabava de contractar S. M. Eisenstein, autor d'*El cuirassat Potemkin* i de *La línia general*.

Eisenstein sortirà aviat cap a Amèrica. Després d'algunes setmanes durant les quals pendrà contacte amb els directius de la Paramount, començarà a rodar produccions parlants.

J. L. Lasky ha contractat també Roberto Rey, un dels protagonistes de *La bodega* i de la versió espanyola del *Forat en la paret*.

Jeannette Mac Donald

Heus ací un nom que només fa un mes que sona, i que ja es pot passar de presentacions; és bo de saber, però, que aquesta noia, abans d'ingressar a la Paramount, ja era una actriu quasi desconeguda per complet fins que un periodista la remarcà com la *girl* «de cabells d'or i d'ulls verds com el mar». Publicitat que li feu molt de favor, fins al dia que, sense haver encara pres part en cap film, li confiaren el paper femení de *La parada de l'amor*. Exit, i contracte de llarga durada.

Pommer parla del film sonor

Ja és bastant sabut que el treball de l'artista cinematogràfic és feixuc, que el menor detall que passa gairebé desapercbut en un film ha estat, de vegades, objecte de repeticions i assaigs fins que el director n'ha quedat content.

Doncs bé, segons explica el cèlebre «metteur en scène» alemany Erich Pommer, el film parlat obliga encara a més assaigs que el film mut. L'acústica dels interiors té una gran influència en l'enregistrament de la veu. Pommer fins arriba a dir que els elements d'una mena d'art acústic no podran establir-se sinó després d'una experiència de molts anys. Per refermar aquesta afirmació, el cineasta alemany descriu les operacions que conduïxen de la fulla del manuscrit fins a l'escena acabada.

A part la «mise au point», rellotge en mà, del manuscrit del film, cal assajar infinites vegades l'escena més petita, ja que hi ha moltes circumstàncies que fan variar l'enregistrament: posició dels actors respecte al micròfon, conformació i material de les decoracions, dimensions de la sala, etc.

I quan, en opinió del «metteur en scène», dels operadors fotogràfics i acústics, del director musical, de l'arquitecte que ha realitzat la decoració i dels actors, el fragment de film és donat per bo, a la millor una circumstància imprevisible, com un corrent d'inducció elèctric, procedent de les làmpares i que és perfectament silenciosa, ha fet inservible l'enregistrament i cal tornar a començar de nou, després d'haver eliminat aquest destorb, que no és sempre cosa fàcil.

Bernard Shaw al cinema

Un empresari americà sol·licita a Bernard Shaw un *talkie*. Bernard Shaw vol informar-se tot seguit de la quantitat que es veu capaç d'oferir-li. L'empresari defuig la qüestió i insisteix sobre la gran cosa que farien amb el seu *talkie*, la gran serietat que posarien en la seva realització, els elements amb què comptarien, etc.

Bernard Shaw respon laconicament: — No ens entendrem; vos sou massa artista i jo sóc massa negociant.

Els dibuixos animats sonors

Pierre-Gilles Veber reconeix que n'és gaire fàcil fer riure la gent d'avui, però que la fórmula feliç del dibuix animat sonor ho aconsegueix plenament. L'humor anglosaxó, aquest humor en fred, diu, es barreja admirablement amb les elucubracions dignes de Verne i de Wells. Proposa com assumpte bo per a aquests films, les faules de La Fontaine, ja que la fantasia té un camp il·limitat per córrer, no cal dir-ho, en aquests films.

GUILLER DIAZ PLAJA

Ja ho sabeu...

— que ja és aquí el primer film totalment parlat en espanyol editat per la Paramount? És diu *El cos del delictiu*, i és d'intriga políciaca.

— que Buster Keaton ha fet tants progressos en l'idioma espanyol que aviat el podrem sentir?

— que Ivan Petrovitx es posa empresari?

FÉMINA

ÚLTIMS DIES

de la suggestiva i emocionant novel·la del temps de la colonització espanyola a Califòrnia

Gesto de Hidalgo

per Renée Adorée, George Duryea, William Collier Jr.

La vida nocturna

pel·lícula totalment parlada en espanyol, pels insuperables Stan Laurel i Oliver Hardy.

PRODUCCIÓ:
METRO-GOLDWYN-MAYER

Fontbernati
Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Tel. 11655

CINE PARIS

Vegeu

Troika

Primer film rus sonor d'avantguarda
Balls russos - Cants russos - Art rus

Direcció: W. STRIEVSKY

La mundana... OLGA TCHEKOWA
L'esposa... HELEN STEEL
El marit... HANS A. SCHLETTOW

Exclusives RENACIMIENTO FILMS

Vegeu

avui

al

TIVOLI

Rico Rita
por Bebe Daniels

LES ARTS i DISCOS

¿QUE PENSEU DE L'ARQUITECTURA MODERNA?

Andreu Calzada

L'arquitectura nova? Estil o temptativa d'estil? — Si fos un estil, el plantaríem a la catedral i tot. Si només una temptativa el relegaríem als barris moderns. No hi ha res

casin bé. Quant al detall hi ha precedents clàssics explotadíssims. Erudició barata: els grecs coneixien ja l'efecte estètic d' certs temes que semblen mecànics: els mútuls, els denticles, les gotes còniques, etc.

MALLET - STEVENS. — Ga ratge a la rue Marbeuf. París

que com ella ennobleixi, amb el seu sentit de temps i espai, les cases humils dels suburbis, els tallers, magatzems i fàbriques que abans es resolien mentint amb més o menys barra o compunció. Però en ple carer Ample o en el de Montcada, qui les mou?

Això semblarà covardia: una fullaraca de literatura enginyeril i antisentimental entorboleix el clar examen. Però recordi's en què paren el modernisme de 1900, les genialitats de Gaudí, tan injustament rebenat, el patriarcalisme de les masies amb què ens extasiava Folch i Torres en les *Fulles de La Veu*.

Racionalisme, intel·lecte pur? La casa màquina — Xarlateria, no molt llunyana en el fons del lirisme de la casa-cova i el temple estalactític.

Sempre hi hagué, i hi haurà, en arquitectura, un element racionalista: la construcció. De vegades, l'estructura, que no és el mateix. I en el modern, les plantes, art racional des del XVIII, i abans, amb valor d'art pur en les catedrals i en les obres dels grans barrocs.

Estructuralisme? — Un mar de literatura afalaga els enginyers i aficionats que creuen així fàcil l'assoliment i el domini tècnic de la plàstica arquitectònica. Però ni els grecs ideals es preocuparen sinó en el que era més just de les estructures.

I ara, encara que es digui una altra cosa, com sempre es redueix l'estructura al seu paper de subordinada encara que sembli dominar. Es parteix d'idees i motius plàstics preconcebuts: les estàtues agraden per la cara i no per l'esquelet. Una altra cosa és pensar en gòtic. Es parteix d'uns cubs, uns cilindres, plans retardats, masses i línius dominants, països de finestres que

I també els truïstes, murrís o ingenus, apliquen les seves receptes d'efecte segur: les finestres angulars, el terrat volat, la barana de vaixell.

Algunes observacions per acabar. En suprimir el motlluratge es simplifica la composició, es fa més fàcil la captura de determinats efectes. És un mèrit, però no excessiu. Però una bella motllura sempre farà vibrar un arquitecte de fibra.

Le Corbusier no és més que un xarlàtan: si els alemanys haguessin guanyat la guerra, les seves teories ostentarien un altre nom. Molt per damunt del fracassat de Ginebra, el Palau de les Nacions del qual és tan dolent com el premiat, considerem Peter Behrens i Tony Garnier. Ambdós serien dos mestres en qualsevol altra manera arquitectònica. Qui planta un roser també planta un arbre.

Només un excés d'ingenuïtat pot creure que amb les tendències noves s'evitaran l'anarquia i les «manzanas de la discòrdia». Prescindint de l'individualisme dels arquitectes, tan intransigent com el dels altres artistes, cal comptar amb el fet que la majoria de les cases de Barcelona són fruit d'aficionats semiprofessionals i de la idiocràcia de propietaris i constructors.

Per tal d'assolir conjunts harmònics com la Plaça Reial caldria repartir la ciutat en zones amb ordinarions estètiques peculiars. Si no seguirà essent l'aparador de les mostres més desaparellades, anèmiques o estridents de l'arquitectura.

La crítica arquitectònica corrent demostra una vulgaritat i una indocumentació gairebé absolutes. Això ens confirma que l'esnob, agut, simi àgil per enfil·lar-se a tots els arbres de moda, però gandul de solemnitat, seguirà fent estralls.

LES EXPOSICIONS

Davant les teles de Joaquim Mir — així com davant de totes les noves produccions dels artistes de merescuda anomenada — l'espectador *connaisseur* no es limita sols a una contemplació directa i única de l'obra exposada, sinó que, ben aviat, i potser inconscientment, intenta comparar-la amb tota l'anterior producció de l'artista. D'aquí provenen molts errors de crítica i bastantes ofuscacions indesitjables. Dic això, perquè en el dia de la inauguració de l'exposició de pintures de Joaquim Mir a la Sala Parés vaig notar, en la majoria de *connaisseurs* habituals i coneguts en tals actes, una preocupada persistència a comparar, «només», les teles exhibides en anteriors exposicions.

Bo és de seguir el procés de l'obra per a determinar-ne les directrius que assenyalen la continuada evolució pictòrica i deduir-ne una valoració aïençada en cada nova època que es presenta; però tampoc cal oblidar la simple i pura contemplació de l'obra artística al marge del seu procés evolutiu. L'espectador — i particularment l'anomenat *amateur* — que desitgi una major coneixença del fet artístic, haurà de procurar la fusió interna de la seva erudició amb la ingenuïtat perceptiva. O dit d'altra manera: veure i entendre a la vegada.

(Perdoneu-me! Sóc el primer a lamentar que la meua ploma hagi anat a parar a aquestes disquisicions, que, per altra banda, segurament no he acabat de precisar.)

El meu intent era recomanar als visitants habituals de Can Parés que quan siguin davant de les pintures d'En Mir oblidin la suggestió de la signatura i no es preocupin de si el Mir actual és inferior o superior al de la *Cala encantada* i els *Gorgs*

JOAQUIM MIR. Vist per Casajuana

blaus. Potser així apreciarien amb major discerniment la qualitat excelsa de la seva obra.

Josep Aragay exposa en la mateixa galeria d'art un recull important (140 peces) de ceràmica.

Feia temps que no sabíem gran cosa d'aquest artista que abandonà els pinzells i les teles després d'haver-nos presentat la seva obra de més envergadura, *Les vacances*.

JOSEP ARAGAY. — Faiança

actualment exhibida en el Palau d'Art Modern de l'Exposició. Deixà la pintura de cavallet per dedicar-se de ple al conreu de la ceràmica, però seguí practicant la seva aspiració més volguda: la pintura mural, en les parets de l'església de Breda. Sabíem que s'havia instal·lat en aquest poble per a emprendre's d'una manera resolta la manufactura, per ell més estimada. De tant en tant ens enviava algunes peces, per les quals en feia suposar que la seva producció ceramística no pretenia sobrepassar — quant a superació de l'ofici — els límits acostumats de la fabricació corrent. Confessem — tot seguit — el nostre error, o és que potser l'astut Aragay es complia, mentrestant, en la confecció d'una sorprenent aparició que ens deixés del tot admirats. Sigui com sigui, el fet és aquest: amb la present exposició de ceràmica Josep Aragay s'ha situat en un dels primers llocs entre els nostres millors ceramistes.

Diversos són els procediments emprats per l'artífex, i tots ells tècnicament reeixits. Amb la trentena de peces de faiança fina amb decoració polícroma sota coberta (com la que reproduïm) ja serien suficients per atorgar-li una merescuda consagració. I no sols per les qualitats de la faiança, sinó més aviat per la superació aconseguida de l'estil. En els motius representats hi ha una notable depuració dels elements decoratius vers una eficient sobrietat i una major intensitat emotiva en el model; com, també, cal anotar l'eliminació, o més aviat, contenció del seu anterior barroquisme.

En les tres engalbes amb vernís transparent (procediment semblant a l'esgrafiart arquitectònic), l'arabesc de la peça ha estat ben solucionat. De les elaborades amb blau de gran foc sota coberta escollirem *Noia de l'ocell*, i gairebé — de bona gana — tota la sèrie.

Allí on ens costaria més de decidir-nos, seria en la dels «gres ferruginós amb esmalts opacs»; però els «vernisos de gres cristallitzats», els «jaspiats en gres ferruginós» i el «gres ferruginós brunyit» ens emportaríem tot el que hi ha, i més n'hi hagués.

Fixeu-vos, especialment, en les mirífiques cristallitzacions dels vernissos.

I ara que Josep Aragay ja ens ha donat la sorpresa triomfal, esperem veure'l més sovint per les nostres sales d'exposicions.

Ernest Santasusagna presenta disset teles a La Pinacoteca, la majoria de les quals plasmen la mai prou lloada bellesa femenina. I fa bé, aquest traçut (traçut de bona mena) pintor d'escollir un motiu de tant prestigi, perquè és el que millor s'adua amb el seu refinat temperament.

Ultra les qualitats inherents de la pintura clarament ajustada, es destaca, com a característica essencial de les seves pintures, una distinció intel·ligent en cada un dels fragments de la composició. No voldríem que d'aquestes paraules es deduís una semblança d'aquestes teles exposades amb les il·lustracions d'un *magazine* qualsevol, sinó, més aviat, un parentiu o aclimatació de la refinada pintura anglesa. En alguns fragments, per exemple, anotaieu una certa assimilació de les distingides matisacions de Reynolds.

A l'obra de Santasusagna faríem, per altra banda, algunes reserves que no precisarem, perquè — esperem de les seves innegables dots — que sabrà aviat depurar.

De les teles exhibides, assenyalarem els tres nus i particularment el de posició asseguda amb pijama negra.

Antoni Mataró celebra la seva aparició de pintor en l'exposició a les Galeries Arenas. Aparició ben notable, per la qual lamentem no tenir prou espai per comentar-la com es mereix. Quan en el nostre món artístic es presenta un nou pintor, el més important — més que la qualitat pictòrica — és l'orientació que emprèn la seva visió. I si a una assenyalada directriu acoblea la primera matèria d'un dotat temperament — com en el cas d'En Mataró — el verb pictòric ja es plasma de bon principi malgrat les inevitables deficiències de tot començament. Esperem amb força interès les venidores produccions d'aquest pintor, el qual felicitem pel seu primer pas marcadament ben donat. Bona estrena, Mataró!

MÀRIUS GIFREDA

DISCOS

Música Simfònica

L'aplec de temes populars fet en forma d'obertura per Rimski-Korsakow, dedicat a la Gran Pasqua Russa, és dels pocs intents reeixits del seu autor amb música simfònica. Ni la *Sinfonietta* ni la «suite» *Capricho español* li hauran pogut donar massa fama. El seu fort va ésser la música teatral, i encara vista per fora i amb la nota colorista sempre a sobre. A l'obertura de la *Pasqua Russa* les cançons populars li serveixen de tema i adobades amb una orquestració brillant s'imposen aviat a l'oient. El mestre Stokow-ki té una certa tirada per aquestes obres clàssiques del repertori rus. Cal recordar, si no, aquelles admirables interpretacions de *L'ocell de foc*, *Scherazade*, etcètera, que els discos reproduïen admirablement.

Per l'Orquestra Simfònica de Filadèlfia són també impressionants dos fragments de *Carmen*, els preludis dels actes primer i quart, dels quals el gramòfon pel seu detall pot fer adonar de la instrumentació perfecta amb què Bizet dignificava les seves òperes i que en aquesta la popularitat de molts dels seus fragments ens fan passar per sobre.

Toscanini, amb l'Orquestra Simfònica de Nova York, interpreta la *Sinfonia* núm. 4 de Haydn i cal senyalar-lo, puix aquest cèlebre director no sovintaja en l'enregistrament de discos Aquesta edició pot consolar-nos, si no ens arriba a la «tournee» del famós artista amb aquesta orquestra, que formen un conjunt d'execució del més gran valor. La *Sinfonia* de Haydn que contenen aquestes discos pot fer adonar dels mèrits de l'interpret, que principalment a l'andante es manifesten en forma superba. L'edició, si no és molt sonora, és en canvi detallista i extremadament clara. Al dors d'un dels discos de la *Sinfonia* de Haydn i com a complement hi va el conegut *Scherzo d'El somni d'una nit d'estiu*, executat potser amb un dinamisme excessiu que només pot passar com a mostra de virtuosisme. Hom demanaria una edició d'altres fragments d'aquesta obra, que s'escauria amb gran oportunitat coincidint amb el record que es fa ara del centenari de la música romàntica.

Les grans orquestres, àdhuc les de més fama, semblen seguir la dèria per la música de Joan Strauss. Fa poc temps ens ocupàvem de l'edició d'altres obres que executava l'Orquestra de Filadèlfia. Aquest mes el catàleg porta els discos omplerts per la Filharmonica de Viena, que contenen els valors *El murciélag*. Tanmateix potser són massa elements per a una música que avui ja s'ha marcit.

J. G.

Carmen (Bizet). *Preludi. Acte I. — Entre-acte. Acte IV. Orquestra Simfònica de Filadèlfia. Cia. del Gramòfon. AA 168.*

Festival de Pascua Rusa (Rimsky-Korsakow). *Op. 36. Obertura. I i II parts. Orquestra Simfònica de Filadèlfia. Cia. del Gramòfon. AB 575.*

Festival de Pascua Rusa (Rimsky-Korsakow). *Op. 36. Obertura. III i IV parts. Orquestra Simfònica de Filadèlfia. Cia. del Gramòfon. AB 576.*

Sinfonia núm. 4 en re mayor, «Sinfonia de reloj» (Haydn). — 1.º mov. «Adagio presto», I part. — 1.º mov. «Presto», II part. *Orquestra Filharmonica-Sinfonica de Nova York. Cia. del Gramòfon. AB 552.*

2.º mov. «Andante», I i II parts. *AB 553.* 3.º mov. «Menuetto-Allegretto», I i II parts. *AB 554.*

4.º mov. «Finale-Vivace». — *Sueño de una noche de verano, «Scherzo»* (Mendelssohn). *Orquestra Filharmonica-Sinfonica de Nova York. Cia. del Gramòfon. AB 555.*

El murciélag, vals «Tú y tú», (J. Strauss). *Orquestra Filharmonica de Viena. Cia. del Gramòfon. AF 299.*

El Desfile del Amor

EN DISCOS

BROADCAST

EL DISC QUE MILLORA ELS APARELLS

Insuperable impressió

El més econòmic: A 5 i 6'50 ptes.

Preus únics

CASA ALEMANY

Secció de Música

Via Layetana, 39. - BARCELONA

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

Subscripció pública

de 4,000 accions ordinàries

de 500 pessetes nominals cada una de

≡ PARKS, S. A. ≡

amb destí el Gran Parc d'Atraccions de 75.000 metres quadrats de superfície

MARICEL-PARK

que s'està construint prop del

FUNICULAR DE MONTJUÏC

Als senyors subscriptors d'accions ordinàries, se'ls lliurarà per cada deu que en subscriguin, UNA ACCIÓ DE FUNDADOR.

La subscripció, que serà a títol irreductible, s'obrirà el dia 8 de maig, i quedarà tancada el dia 12 ó abans, si hagués estat sol·licitada la totalitat dels títols oferits.

Aquest Parc, que s'inaugurarà el pròxim Juny, és situat a la part alta i verge de la muntanya regenerada, entre Miramar i el Castell, i constitueix el gran mirador de la ciutat en tota la seva extensió i les seves muntanyes, i ofereix total i definitivament la visió de la Mediterrània a la Barcelona perenne.

Grans Atraccions Modernes

Preus Populars

Consell d'Administració de la Societat

Maurici Borie
Carles Boigas i Sans
Damià Matey Viza

Josep Nolla Badia
Josep Rogent Pedrosa
Joan Rogent i Massó

Secretari

Santiago Torrent Buxó

PUNTS DE SUBSCRIPCIÓ

Banc Urquijo Català
Banc de Catalunya
Banca López Bru

Soler i Torra Germans
Banc Comercial de Barcelona
i de més Bancs i Banquers

Art Antic
i Modern

MOYSEION

Archs, 6
Entressol
Tel. 22658

EXPOSICIÓ DE BARCELONA DE 1930

Avui dijous, oberta des de les deu del matí fins a les nou del vespre

Preu d'entrada al recinte: 1'05 ptes.

POBLE ESPANYOL

Obert des de les deu del matí fins a les nou del vespre :: Preu d'entrada: 0'55 ptes.

PALAU DE L'ART TÈXTIL

Secció de luminotècnia amb les seves sorprenents demostracions de diverses aplicacions de la llum en les indústries i les arts

Avui a dos quarts de sis de la tarda: **Audició de Sardanes a la Pl. dels Reis, a càrrec de la cobla Barcelona Albert Martí**

Diumenge, dia 11 de maig, a les sis de la tarda: **Segon Concert Simfònic per l'ORQUESTRA PAU CASALS**
dirigida pel seu il·lustre fundador

PROGRAMA

PRIMERA PART

1. WEBER *Oberon* (obertura)
2. DEVORAK *5.ª Simfonia en mi menor* (dita del nou món, en 4 temps)

SEGONA PART

3. MORERA *Serra amunt* (sardana)
4. WAGNER *Els Mestres cantors* (obertura)

No serà executada cap obra fora de programa. — Prohibida la circulació per la sala durant el concert.

PREUS

Circulars pati numerades	4 ptes.	Butaca davantera pis numerada	2 ptes.
Silló volant pati numerat	4 »	Butaques pis numerades	1 »
Cadires pati sense numerar	1 »	Llotjes amb sis entrades	25 »

NOTA.—Despatx d'entrades i localitats a la taquilla oficial de l'Exposició, Unió Musical, de 4 a 7 de la tarda, i Centre de Localitats.

Llits daurats i de ferro : Mobles de metall
Parasols, Cadires, Bancs i altres articles
per a Jardí i Platja : Material sanitari, etc.

Unic despatx de la Fàbrica:

Balmes, 2. - BARCELONA

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "CARBUROS"

BARCELONA
Mallorca, 234

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vostè pateix d'Albúmia, Litiasis
àtica (mal de pedra), Bronquitis paron-
quimatoses, Nefritis crònica, es curarà
radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn
amb ampolles de litre i de mig litre
i en garrafons de vuit litres

Distribuidors general

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 133

DELICIOSO PURGANTE ACEITE RICINO

Anunciar

MIRADOR

és donar a conèixer
un producte
per tot
Catalunya

Useu pel cap

Loción ViVina

Tònic del cabell

No cura calvos,
però els evita.

Farmàcia: Escudillers, 61

SUBSCRIVIU-VOS A LA

Gaseta de les Arts

DIRECTOR: Màrius Gifreda

ART ANTIC: Joaquim Folch i Torres. — ART MODERN: Rafael Benet

ABONAMENT — Un any: Barcelona, 17 pessetes; Península, 18 pessetes.
Un trimestre: Barcelona, 6 pessetes; Península, 6'50 pessetes.

Redacció i Administració: VIA LAYETANA, 37 - BARCELONA

Subscriviu-vos a MIRADOR

SETMANARI CATALA

Palau, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIÓ

En _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ se subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

_____ de _____ de 19____

Signatura